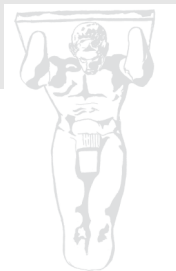

**BANKA
SLOVENIJE**
EVROSISTEM

**ANALIZA STROKOVNIH SLUŽB BANKE SLOVENIJE
OCENA SISTEMSKIH TVEGANJ
IN ODPORNOSTI FINANČNEGA
SEKTORJA OB EPIDEMIJI COVID 19**

MAJ 2020

Naslov: Ocena sistemskih tveganj in odpornosti finančnega sektorja ob epidemiji Covid 19

Številka: Maj 2020

Izdajatelj: BANKA SLOVENIJE
Slovenska 35
1505 Ljubljana
tel.: 01/+386 1 47 19 000
<http://www.bsi.si>

Avtorji*:
dr. Meta Ahtik
dr. Andreja Bandelj
Vida Bukatarevič
dr. Jelena Ćirjaković
Domenica Di Virgilio, PhD (Italija)
dr. Marija Drenkovska
Romana Jager
dr. Simon Jazbec
mag. Aleš Kavrečič
Mitja Lavrič
Goran Obradović
Aljoša Ortl
Selcuk Ozsahin, PhD (Švica)
Mark Požlep
Franc Remšak

*Avtorji se zahvaljujemo vsem sodelavkam in sodelavcem iz oddelka Finančna stabilnost in makrobonitetna politika Banke Slovenije za vse koristne predloge in komentarje, ki so pomembno izboljšali to gradivo. Analiza temelji na podatkih, ki so bili na voljo do 30. 4. 2020, razen če je navedeno drugače. Gre za preliminarne ocene, ki temeljijo na do sedaj znanih informacijah, in so tako podvržene številnim negotovostim. Ocene temeljijo na predpostavkah, ki so opisane v besedilu, in ne vključujejo omilitvenih ukrepov interventnih zakonov in napotkov ECB ter EBA.

<https://www.bsi.si/publikacije/druge-publikacije/obcasne-publikacije>

Uporaba in objava podatkov in delov besedila je dovoljena z navedbo vira.

KAZALO

POVZETEK	1
1 OCENA TVEGANJ IN ODPORNOSTI PO DVEH SCENARIJIH	3
1.1 Blažji scenarij	4
1.2 Ostrejši scenarij	4
2 OCENA TVEGANJ ZA FINANČNO STABILNOST	5
2.1 Makroekonomsko tveganje	5
2.2 Dohodkovno tveganje.....	7
2.3 Kreditno tveganje	10
2.4 Tveganje, ki izhaja iz nepremičninskega trga	11
2.5 Tveganje financiranja	13
2.6 Tveganje, ki izhaja iz poslovanja liziških družb	14
2.7 Tveganje, ki izhaja iz zavarovalnic	14
2.8 Tveganje, ki izhaja iz vzajemnih skladov in domačega kapitalskega trga	15
3 OCENA ODPORNOSTI NA SISTEMSKA TVEGANJA	16
3.1 Solventnost bančnega sistema	16
3.2 Likvidnost bančnega sistema.....	18
3.3 Podjetja.....	19
3.4 Gospodinjstva.....	19
4 VPLIV UKREPOV ZA OMILITEV POSLEDIC EPIDEMIJE NA BANČNI SISTEM	22
5 PRILOGE	25
PRILOGA 1: Sprejeti ukrepi, ki neposredno vplivajo na bančni sistem.....	25
PRILOGA 2: Mednarodna primerjava	26
PRILOGA 3: Simulacija učinka izbruha Covid-19 na likvidnost bank	28
PRILOGA 4: Model PD za podjetja.....	30
PRILOGA 5: Simulacija povečanja deleža NPE ob porabi presežnega kapitala v bančnem sistemu.....	31
PRILOGA 6: Dodatne predpostavke za izračun stroškov oslabitev in rezervacij.....	33

POVZETEK

Epidemija Covid-19 in z njo povezani ukrepi pomenijo velik šok za naše gospodarstvo in finančni sistem. S predvidenim upadom gospodarske aktivnosti in poslabšanjem razmer na trgu dela so se sistemska tveganja za finančno stabilnost močno povečala. Prav razsežnost vpliva epidemije Covid-19 pomembno zaznamuje oceno sistemskih tveganj in odpornosti finančnega sistema, predstavljeno v tem dokumentu. Od marca letos se je zaznavanje tveganj izrazito spremenilo, saj takih tveganj, kot jih vidimo zdaj, v decembrskem Poročilu o finančni stabilnosti ni bilo mogoče predvideti.¹

V Oceni sistemskih tveganj in odpornosti finančnega sektorja ob epidemiji Covid-19 za letošnje leto, še bolj pa za naslednje, prevladujejo najvišje stopnje tveganja oziroma zmanjšana odpornost. Hkrati se negotovosti še povečujejo, saj je trajanje krize neopredeljivo zaradi možnega drugega vala epidemije, posledic zapore gospodarstva, ki presegajo samo trajanje epidemije, in možnih sekundarnih učinkov na gospodarstvo. Zaradi velikega povečanja sistemskih tveganj je pomembno, da se odpornost bančnega sistema ohrani tudi v prihodnje.

Ukrepi za blažitev posledic epidemije Covid-19 na gospodarstvo, ki so jih države in centralne banke sprejele v zadnjih mesecih, bodo pomembno prispevali tudi k ohranitvi stabilnosti finančnega sistema. To so ukrepi za ohranitev podjetij in delovnih mest ter zagotovitev dohodka gospodinjstvom v obdobju, ki ga zaznamuje epidemija. Med njimi so za poslovanje bank zlasti pomembni ukrepi, ki podjetjem in gospodinjstvom omogočajo odlog odplačevanja posojil za 12 mesecev, ukrepi za spodbujanje kreditiranja podjetij in gospodinjstev za premostitev likvidnostnih težav, spodbude podjetjem iz najbolj prizadetih dejavnosti in drugi ukrepi. Vsi ti ukrepi bodo pomembno vplivali tudi na ohranjanje oziroma čim manjše slabšanje likvidnostnega in kapitalskega položaja bančnega sistema.

Za ohranitev podjetij in zagotovitev dohodka prebivalcem bodo v obdobju prihajajoče recesije kljub dobremu izhodiščnemu položaju ključni interventni zakoni države, v primeru dolgotrajnejšega in večjega upada gospodarske aktivnosti pa bo pomembno tudi, da se sprejmejo še nadaljnji ukrepi za omilitev posledic epidemije. Zaradi razsežnosti krize so prizadeta slabša in tudi boljša podjetja, ki bodo potrebovala posojila za premostitev likvidnostnih težav. Pri tem so lahko še zlasti prizadeta mikro in majhna podjetja, saj težje dostopajo do virov financiranja in tako pomenijo bolj ranljivo skupino podjetij. Pred uvedbo Sklepa o makrobonitetnih omejitvah kreditiranja prebivalstva se je izpostavljenost bank do gospodinjstev močno povečala, še zlasti v segmentu potrošniških posojil. Banke so za razliko od prejšnje krize v večji meri izpostavljene do gospodinjstev kot do podjetij. To vnaša v bančni sistem v prihajajočem obdobju novo negotovost.

Odpornost bančnega sistema na sistemska tveganja je bila ob vstopu v to krizo ocenjena kot visoka, vendar pa se lahko zaradi epidemije Covid-19 in razsežnosti njenih posledic poslabšata likvidnostni in kapitalski položaj bančnega sistema. Kljub povečanim tveganjem je slovenski bančni sistem v boljšem položaju kot bančni sistemi številnih drugih držav EU. Banke so v zadnjih letih zelo izboljšale kakovost kreditnega portfelja, tudi kapitalski in likvidnostni položaj je na ravni bančnega sistema dober oziroma veliko boljši kot na začetku zadnje finančne krize. Kapitalna ustreznost bančnega sistema je na konsolidirani osnovi nad povprečjem evrskega območja. Količnik likvidnostnega kritja (LCR) močno presega regulatorno raven in Slovenijo uvršča v vrh med državami EU. Dobiček bank pred obdavčitvijo je bil lani zgodovinsko visok in bo lahko bankam v pomoč pri pokrivanju izgub v prihodnje. K temu bo prispevala tudi začasna makrobonitetna omejitev razdelitev dobičkov bank. V to krizo je bančni sistem torej vstopil v dobrem stanju, vendar se bo zaradi razsežnosti šoka in velikega upada gospodarske aktivnosti poslovni rezultat bank poslabšal.

---

¹ Ocene posledic epidemije za gospodarstvo in finančni sistem so izjemno težavne, saj so povezane s številnimi negotovostmi, pomanjkanjem tekočih podatkov in z neobstojem podobnih dogodkov v preteklosti, ki bi olajšali oblikovanje scenarijev sprememb v vedenju gospodarskih subjektov v tovrstnih okoliščinah in po koncu epidemije. Ta ocena sistemskih tveganj zato večinoma temelji na predpostavkah, poenostavitvah, ekspertno oblikovanih scenarijih in simulacijah. Ocene sistemskih tveganj in odpornosti bančnega sistema bodo zato ob pridobivanju novih podatkov in nadgradnji izkušenj ob soočanju s posledicami epidemije predmet nadaljnjih revizij.

Ocena sistemskih tveganj in odpornosti sicer temelji na prikazu tveganj, kot je po navadi predstavljen v Poročilu o finančni stabilnosti, vendar vsebuje dolgoročnejši vidik, ob upoštevanju dveh scenarijev gibanja BDP v tem letu.² Po blažjem scenariju se bo gospodarska rast letos zmanjšala za 6 %, po ostrejšem scenariju pa za 16 %. Na podlagi teh dveh scenarijev smo ocenili ključna tveganja ter odpornost bančnega sistema v letošnjem in naslednjem letu.

Ocenjujemo, da bi bančni sistem ob realizaciji blažjega scenarija letos lahko posloval z manjšo izgubo. Rast novih posojil gospodinjstvom je upadala že pred marcem 2020, pri novih posojilih podjetjem pa pričakujemo zlasti zmanjšanje posojil za investicije in povečanje kratkoročnih likvidnostnih posojil. Rast neto obrestnih prihodkov bank bo ob koncu leta 2020 negativna. Ključen vpliv na letošnji poslovni rezultat bank bo imel obseg neto oblikovanih oslabitev in rezervacij. Kakovost portfelja se bo poslabšala, vendar se letos pričakuje manjši pritok NPE zaradi dobrega finančnega in likvidnostnega položaja podjetij, ki lahko ublaži prvi likvidnostni šok ob ustavitvi poslovanja. Prav tako se bo poslabšala kakovost portfelja prebivalstva zaradi povečanja brezposelnosti in upada dohodkov. Ukrepi odloga plačil dolga pri bankah in poroštvene sheme za spodbujanje likvidnostnih posojil ter tudi napotki ECB/EBA glede ocenjevanja kreditnega tveganja v času epidemije Covid-19 lahko zmanjšajo pritok novih NPE v času veljavnosti ukrepa. Kljub temu se lahko banke odločijo, da del odloženih plačil vključijo v NPE. Glede na omejeno trajanje ukrepov obstaja tveganje, da bodo ti ukrepi imeli močan učinek le v prvem letu, v drugem letu pa se bodo banke brez dodatnih ukrepov soočile z večjim poslabšanjem kakovosti portfelja. Likvidnostni položaj bančnega sistema se bo poslabšal, vendar pa ocenjujemo, da v naslednjih mesecih kriza ne bo imela bistvenega učinka na likvidnost bančnega sistema. Sčasoma bodo povečana tveganja v gospodarstvu in bančnem sistemu povzročila tudi pritiske na zniževanje kapitalske ustreznosti bank.

Na podlagi ostrejšega scenarija bi bančni sistem ob koncu leta 2020 posloval z veliko izgubo. Pri večjem upadu gospodarske aktivnosti bi se kakovost kreditnega portfelja močneje poslabšala, izrazito bi se povečali tudi stroški oslabitev in rezervacij, s katerimi bi banke porabile skoraj tri četrtine ustvarjenega dohodka. V primeru daljšega trajanja krize bi se začeli močneje zniževati tudi obrestni prihodki. Prav tako bi se začele zmanjševati vloge nebančnega sektorja (pri podjetjih zaradi pomanjkanja prilivov ob začasnem prenehanju ali zmanjšanju poslovanja in pri gospodinjstvih zaradi nižjih dohodkov), s tem pa bi se likvidnostni položaj bank poslabšal, predvsem pri tistih z manjšimi likvidnostnimi presežki. Ob izrazitejšem poslabšanju gospodarskega stanja bi se sposobnost bančnega sistema za absorpcijo izgub iz kreditnega tveganja s presežnim kapitalom močno znižala.

Rezultati simulacije potrjujejo, da je celotni obseg sprejetih blažilnih ukrepov velik in ohranja oziroma okrepi kreditno kapaciteto bančnega sistema. Med ukrepi so bili upoštevani državno poroštvo za kritje likvidnostnih potreb podjetij, makrobonitetni ukrep omejitve razdelitev dobičkov bank in paket nadzorniških ukrepov, vezanih na omilitev kapitalskih zahtev, niso pa bile vključene posledice makroekonomskega šoka, ki to kapaciteto znižujejo. Sprejeti ukrepi za zajezitev učinkov krize na gospodarstvo in prebivalstvo se kažejo v teoretičnem povečanju kreditne kapacitete za 18,4 mrd EUR (kar ustreza kar 47 % bilančne vsote). Glede na padec zaupanja (tako pri bankah kot pri njihovih komitentih) in zmanjšano gospodarsko aktivnost pa ni mogoče pričakovati, da bi se povpraševanje in ponudba tej kapaciteti približala.

Gospodarska aktivnost se ni zmanjšala zaradi notranjih neravnovesij v gospodarstvu, temveč zaradi zunanjega dejavnika, zato bi bilo lahko okrevanje hitrejše kot ob prejšnji krizi, če bodo ukrepi za ohranitev delovnih mest in podjetij učinkoviti in zadostni. Povečano tveganje se je najprej odrazilo pri ponudbi, nato pa v upadu domačega in tujega povpraševanja, kar kaže, da gre za simetričen šok. S hitro globalizacijo v zadnjih letih so postala podjetja in prebivalstvo tudi vse bolj povezani, zato je tak šok za majhna odprta gospodarstva, kot je naše, lahko toliko intenzivnejši. Zato bodo pomembni tudi ukrepi v drugih državah, saj lahko hitro okrevanje njihovih gospodarstev, še zlasti v naših trgovinskih partnericah, prispeva k hitrejšemu okrevanju tudi našega gospodarstva.

---

² Scenarija izhajata iz analize strokovnih služb Banke Slovenije »[Analiza učinkov Covid-19 na slovensko gospodarstvo](#)«, marec 2020, objavljene na spletni strani Banke Slovenije.

1 OCENA TVEGANJ IN ODPORNOSTI PO DVEH SCENARIJIH

V prvem poglavju predstavljamo oceno tveganj in odpornosti na podlagi dveh scenarijev ter vpliv ukrepov za omilitev posledic epidemije Covid-19 na spremembe tveganj oziroma odpornosti. Ocena tveganj in odpornosti sloni na določenih predpostavkah,³ ki jih je treba upoštevati pri interpretaciji rezultatov. Banke bodo zagotovo poslovale v bistveno slabših makroekonomskih razmerah, za zdaj pa še ni mogoče zadovoljivo oceniti vpliva protikriznih ukrepov ter njihove učinkovitosti in zadostnosti.

Pri oceni tveganj in odpornosti sta uporabljena dva od treh scenarijev, predstavljenih v gradivu Banke Slovenije »[Analiza učinkov Covid-19 na slovensko gospodarstvo](#)«. V scenarijih se, v odvisnosti od števila tednov zaustavitve gospodarstva, predvidevajo naslednje stopnje rasti makroekonomskih agregatov za leto 2020: po blažjem scenariju se BDP zniža za 6,2 %, zasebna potrošnja za 2,4 %, inflacija na -0,1 %, stopnja brezposelnosti se zviša na 6,0 %, dolg države pa povzpne na 69,5 % BDP. Po ostrejšem scenariju se BDP zniža za 16,1 %, zasebna potrošnja za 9,0 %, inflacija na -1,1 %, stopnja brezposelnosti zviša na 8,5 %, medtem ko se dolg države povzpne na 77,7 % BDP.

Tabela 1.1: Ocena tveganj in odpornosti za slovenski finančni sistem⁴

Ocena tveganj in odpornosti	2019	Blažji scenarij		Ostrejši scenarij	
		2020	2021	2020	2021
Sistemsko tveganje					
Makroekonomsko tveganje	Yellow	Red	Yellow	Red	Yellow
Dohodkovno tveganje	Orange	Red	Red	Red	Red
Tveganje, ki izhaja iz nepremičninskega trga	Orange	Orange	Orange	Red	Yellow
Kreditno tveganje	Green	Orange	Red	Red	Red
Tveganje financiranja	Yellow	Yellow	Orange	Orange	Orange
Tveganje, ki izhaja iz lizing družb	Green	Orange	Orange	Red	Red
Odpornost na sistemska tveganja					
Bančni sistem: solventnost	Green	Yellow	Orange	Orange	Orange
Bančni sistem: likvidnost	Green	Yellow	Orange	Yellow	Orange

Barvna lestvica:

Tveganje	nizko	zmerno	povišano	visoko
Odpornost	visoka	srednja	nizka	zelo nizka

³ To so: 1) pri izračunu presežka kapitala so upoštevani podatki za 31. 12. 2019, pri čemer doseganje kapitalске ustreznosti pomeni upoštevanje SREP ob porabi CCoB in P2G ter lanskoletnega dobička; 2) banke koristijo presežek kapitala in dobička izključno za kritje porasta NPE; 3) napoved verjetnosti neplačil (PD) temelji na parcialnem scenariju, kot je opisan v Prilogi 4; 4) intervencijski zakoni, moratoriji, napotki ECB glede obravnave MSRP 9 ter smernice EBA glede obravnave moratorijev z vidika razvrščanja v skupino 2 niso upoštevani. Ostale predpostavke in omejitve z vidika ocen kreditnega tveganja so opisane v prilogah 4, 5 in 6. Za izračun višine dobička v bančnem sistemu so upoštevane rasti posojil iz obeh obravnavanih scenarijev in dodatne predpostavke, navedene v opombi 6.

⁴ Ocena tveganj in odpornosti se razlikuje od prikaza tveganj, objavljenega v Poročilu o finančni stabilnosti, december 2019. Ocena tveganj in odpornosti sicer gradi na prikazu tveganj, vendar vsebuje dolgoročnejši vidik, ob upoštevanju dveh scenarijev gibanja BDP v tem in naslednjem letu (analiza strokovnih služb Banke Slovenije »Analiza učinkov Covid-19 na slovensko gospodarstvo«, marec 2020, objavljena na spletni strani Banke Slovenije). Pri solventnosti so upoštevani učinki ukrepa Banke Slovenije o makrobonitetni omejitvi razdelitev dobičkov bank, pri lizingških družbah pa makrobonitetno priporočilo Banke Slovenije o omejitvi razdelitev dobička lizingških družb ni upoštevano.

1.1 Blažji scenarij

Rast posojil gospodinjstvom bo predvidoma zelo upadla, pri posojilih podjetjem se bodo zmanjšala predvsem dolgoročna posojila za investicije, povečala pa kratkoročna likvidnostna posojila.

Neto obrestni prihodki bank, ki so bili v okolju nizkih obrestnih mer že tako nizki, se bodo do konca leta 2020 znižali za 0,4 %. Znižali se bodo tudi neto neobrestni prihodki. Na poslovni rezultat bank v letu 2020 bo ključno vplival obseg neto oblikovanih oslabitev in rezervacij. Te bi letos (brez upoštevanja sprejetih omilitvenih ukrepov) dosegle okrog 40 % ustvarjenega dohodka. Bančni sistem bi po blažjem scenariju najverjetneje že posloval z izgubo.

Kakovost kreditnega portfelja se bo poslabšala, vendar se v prvem letu pričakuje manjši pritok NPE zaradi dobrega finančnega in likvidnostnega položaja podjetij, ki lahko ublaži prvi likvidnostni šok ob ustavitvi oziroma krčenju poslovanja. Delež NPE pri podjetjih bi se lahko v prvem letu povečal na 8 % in v drugem letu na 12 %. Poleg portfelja domačih podjetij se lahko glede na situacijo v mednarodnem okolju močno poslabša tudi portfelj tujcev. Prav tako je zaradi povečanja brezposelnosti oziroma upada dohodkov pričakovano poslabšanje portfelja prebivalstva.

Likvidnostni položaj bančnega sistema se bo predvidoma poslabšal. Vloge podjetij se bodo zaradi ustavitve oziroma zmanjšanja obsega poslovanja najverjetneje začele krčiti, zaradi upada dohodkov pa se lahko začnejo zmanjševati tudi vloge gospodinjstev. Spremembe denarnega toka lahko vplivajo na likvidnost in se odrazijo v zmanjšanju kazalnika LCR. Ocenjujemo, da bo kriza v naslednjih mesecih imela negativen, vendar ne bistven učinek na likvidnost bančnega sistema.

Pritisk na zmanjševanje kapitala in kapitalske ustreznosti se z naraščanjem kreditnega in dohodkovnega tveganja lahko poveča. Ocenjujemo, da bi bančni sistem lahko s presežnim kapitalom (pri čemer bi še izpolnjeval minimalno kapitalsko ustreznost SREP ob porabi varovalnega kapitalskega blažilnika (CCoB), napotkov drugega stebra (P2G) in celotnega lanskoletnega dobička) absorbiral od 13-odstotni do 18-odstotni delež⁵ NPE na ravni celotnega portfelja, če ne upoštevamo oslabitev za donosne izpostavljenosti, drugih učinkov in se osredotočimo samo na porast NPE. Ob upoštevanju omenjenega bi bila absorpcija NPE v prvih letih, ko se pričakuje največ stroškov oslabitev na donosnih izpostavljenostih po MSRP 9, precej nižja.

1.2 Ostrejši scenarij

Ob bistveno večjem znižanju BDP-ja bi bančni sistem ob koncu leta 2020 posloval z veliko izgubo. Pri večjem upadu gospodarske aktivnosti bi se izrazito povečali stroški oslabitev in rezervacij, s katerimi bi banke porabile skoraj tri četrtine ustvarjenega dohodka. V primeru daljšega trajanja krize, manjše kreditne aktivnosti in težav z odplačevanjem posojil pa bi se začeli močneje zniževati tudi obrestni prihodki.

Večji upad gospodarske aktivnosti bi v primerjavi z blažjim scenarijem močneje vplival na poslabšanje kakovosti portfelja bank. Verjetnosti neplačila bi se glede na blažji scenarij precej povečale, kar bi močno povečalo nastajanje novih NPE v bankah. Delež NPE v sektorju podjetij se lahko poveča na 9 % v prvem oziroma na 16 % v drugem letu.

Z daljšo ustavitvijo gospodarske aktivnosti in velikim upadom BDP-ja se tako poveča tudi verjetnost izgube iz kreditnega tveganja in izgube iz poslovanja. Podjetja bi bila daljše obdobje brez prilivov in bi zato še v večjem obsegu porabila sredstva na računih pri bankah, s čimer bi se tveganje financiranja bank povečalo. Ob tem bi se razmere na trgu dela poslabšale, kar bi prispevalo tudi k zmanjševanju vlog gospodinjstev. Zmanjšanje vlog nebančnega sektorja bi poslabšalo likvidnostni položaj bank, še zlasti tistih z nižjimi likvidnostnimi presežki. Ob izrazitejšem poslabšanju gospodarskega stanja bi se sposobnost bančnega sistema za absorpcijo akumuliranih negativnih učinkov tveganj s presežnim kapitalom zmanjšala.

---

⁵ V odvisnosti od mere konservativnosti pri oceni LGD. Glej Prilogo 5.

2 OCENA TVEGANJ ZA FINANČNO STABILNOST

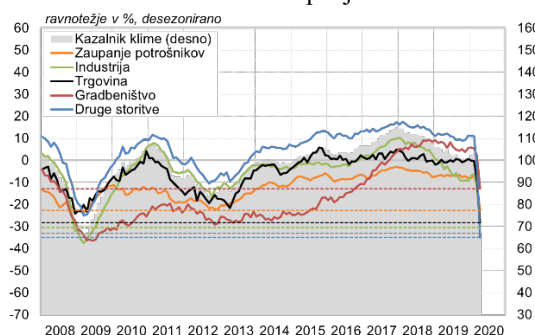
2.1 Makroekonomsko tveganje

Letos pričakujemo razmeroma velik upad bruto domačega proizvoda, zato je po blažjem scenariju makroekonomsko tveganje ocenjeno kot visoko, za leto 2021 pa zaradi predvidenega okrevanja gospodarstva kot zmerno. Po ostrejšem scenariju bo gospodarski upad v letu 2020 še izraziteje negativen, kar bo vplivalo na počasnejše okrevanje tudi v letu 2021, zato je tveganje ob realizaciji ostrejšega scenarija tudi v naslednjem letu ocenjeno kot povečano. Obstaja tudi možnost daljše recesije, ki zaradi sekundarnih učinkov ponudbenega šoka in padca zaupanja ne bo omejena samo na obdobje zapore, a tega scenarija tu ne upoštevamo.

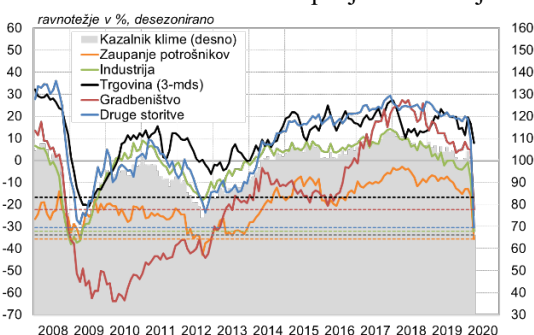
Makroekonomsko okolje se zaradi gospodarskega šoka, ki so ga povzročili širjenje epidemije Covid-19 in ukrepi za njeno zajezitev, pomembno spreminja. Izrazito se je zmanjšala gospodarska aktivnost, hkrati so se močno povečala tveganja glede nadaljnje gospodarske rasti. S tem se povečuje negotovost na trgu dela, povečuje pa se tudi že brezposelnost.

Povečano tveganje se je najprej odrazilo na strani ponudbe, nato pa v upadu domačega in tujega povpraševanja, saj gre za simetričen šok, ki je bolj ali manj enakomerno prizadel večino sveta. Negotovost na trgu dela se je povečala, ob pričakovanem zmanjšanju gospodarske aktivnosti pa bo vse bolj naraščala tudi brezposelnost. Pričakovati je mogoče večje zmanjšanje zasebne potrošnje, saj so uvedeni ukrepi močno omejili nakupe, pri katerih je potreben osebni stik oziroma fizičen obisk prodajalne. Kljub morebitnim težavam na ponudbeni strani in prekinitvam dobavnih verig bodo močno znižane cene nafte in izrazito zmanjšanje povpraševanja pripeljali do nižjih stopenj inflacije. Ob predvidenem močnejšem upadu BDP v letu 2020 in veliki zadolžitvi države z namenom blažitve posledic upada gospodarske aktivnosti je mogoče pričakovati tudi izrazitejše povečanje državnega dolga v deležu BDP.

Slika 2.1: Kazalniki zaupanja v evrskem območju

Slika 2.2: Kazalniki zaupanja v Sloveniji

Opomba: Črtkane črte predstavljajo zadnji podatek (april 2020).
Vir: Eurostat.

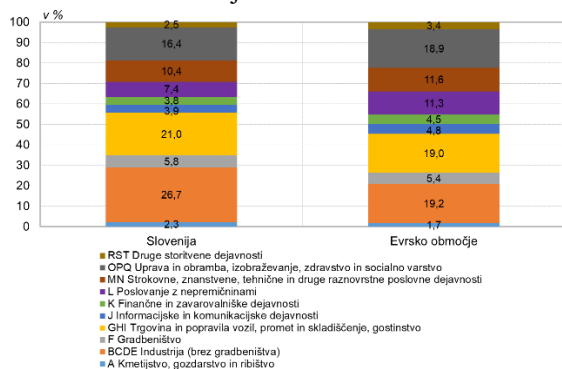
Vpliv šoka se že kaže v kazalnikih zaupanja v evrskem območju in tudi v Sloveniji, saj so ti aprila 2020 glede na dinamiko prejšnjih let močno upadli. V Sloveniji se je kazalnik zaupanja v industriji zmanjšal, k čemur je po odgovorih podjetij najbolj prispevalo pričakovanje glede zmanjšanja proizvodnje, skupnega povpraševanja, izvoza in zaposlovanja. V trgovini na drobno sta na kazalnik zaupanja negativno vplivala predvsem poslabšanje pričakovanja glede poslovnega položaja in pričakovanja glede prodaje, medtem ko so prodajne cene in obseg zalog vplivali pozitivno. Zaupanje v gradbeništvu se ni bistveno spremenilo, saj so bile poslovne tendence pozitivne predvsem na področju zaposlovanja, obsega gradbenih del in poslovnega stanja ter so odtehtale rahel upad pričakovanih naročil in pričakovanega zaposlovanja. Poslovne tendence v storitvenih dejavnostih so se medtem poslabšale v vseh ekonomskih kazalnikih, najmočneje pri pričakovanju glede povpraševanja.

Primerjava strukture bruto dodane vrednosti po skupinah dejavnosti slovenskega gospodarstva s povprečjem evrskega območja pokaže določene razlike, zaradi katerih je lahko vpliv trenutnega gospodarskega šoka v Sloveniji drugačen in izrazitejši kot v nekaterih drugih državah evrskega območja. Slovensko gospodarstvo z večjimi deleži odstopa predvsem v industriji (BCDE; 26,7 % celotne bruto dodane vrednosti; evrsko območje: 19,2 %) in tudi v skupini dejavnosti, ki vključuje

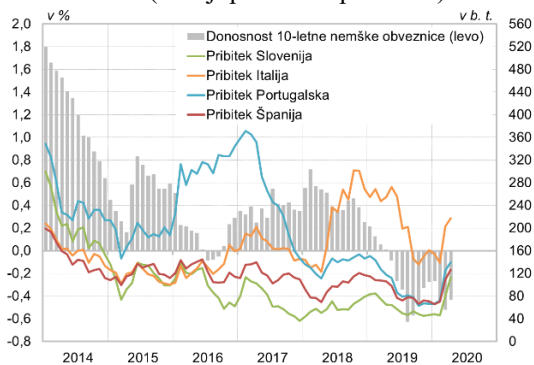

trgovino, promet in skladiščenje ter gostinstvo (GHI; 21,0 % celotne bruto dodane vrednosti; evrsko območje: 19,0 %). Ti dve skupini tako skupaj predstavljata skoraj polovico celotne bruto dodane vrednosti države. Zaradi izrazitega vpliva gospodarskega šoka na dejavnosti teh dveh skupin in njunega velikega relativnega deleža v celotni bruto dodani vrednosti države bosta na proizvodni strani zaradi izrazitega ohlajanja gospodarske aktivnosti najbolj prizadeti.

Slika 2.3: Primerjava strukture bruto dodane vrednosti med Slovenijo in evrskim območjem

Slika 2.4: Zahtevana donosnost 10-letne nemške obveznice in pribitki izbranih držav (zadnji podatek: april 2020)

Vir: Eurostat, Bloomberg, preračuni Banke Slovenije.

Zaradi omenjenih značilnosti slovenskega gospodarstva je lahko učinek sedanje gospodarske krize na Slovenijo drugačen kot na nekatere druge države evrskega območja. Nadpovprečno slab razplet krize bi za Slovenijo predstavljala dolgotrajnejša umiritev aktivnosti v največjih trgovinskih partnericah, saj je slovensko gospodarstvo močno vpeto v globalne verige vrednosti in tako precej podvrženo razpletu krize v teh državah. K temu razpletu bi dodatno močno prispevalo tudi dolgotrajnejše ohranjanje ukrepov glede zaprtja oziroma omejitve delovanja določenih aktivnosti znotraj države. Po drugi strani vstopa Slovenija v to krizo boljše pripravljena od nekaterih drugih držav evrskega območja, saj so se podjetja v preteklem obdobju precej razdolžila, hkrati pa je obseg posojil za komercialne nepremičnine v primerjavi z evrskim območjem majhen, s tem pa je majhna tudi izpostavljenost bank do tega segmenta gospodarstva. Prav tako so v primerjavi z evrskim območjem gospodinjstva v povprečju manj zadolžena in imajo hkrati veliko prihrankov v obliki vlog pri bankah. Za Slovenijo bi tako bila najtežja kriza tista, ki bi se nadaljevala dlje časa (v obliki črke L), saj mnoga podjetja, ki bodo kratkoročno odvisna od državnih pomoči, dolgoročno ne bi uspela preživeti.

V slovenskem gospodarstvu je največje negativne posledice mogoče pričakovati v dejavnostih trgovine, prometa in skladiščanja ter gostinstva, ki so močno povezane s turizmom, ter v industriji, ki je močno vpeta v globalne verige vrednosti in odvisna od razmer v najpomembnejših trgovinskih partnericah. Tak vpliv je pričakovan predvsem zaradi ukrepov, ki omejujejo poslovanje podjetij v teh dejavnostih (zaprte restavracije in hoteli, prepoved javnega zbiranja ljudi, prepoved mednarodnega osebnega prometa in zaprtje mej), in zaradi dolgoročno le počasnega okrevanja zaradi zmanjšane povpraševanja ob povečani negotovosti glede prisotnosti in nadaljnjega širjenja virusa. Prav tako se bo negativen učinek prelil v dejavnost prometa prek ohlajanja gospodarstev in motenj v globalnih dobavnih verigah.

Ker se je gospodarska aktivnost močno zmanjšala zaradi zunanega šoka in ne zaradi težav v samem gospodarstvu, bo morda okrevanje hitrejše kot ob prejšnji krizi (npr. srednje visoka pozitivna gospodarska rast že v 2021 Q2), če bodo ukrepi za ohranitev delovnih mest in podjetij učinkoviti in zadostni. Glede na vse negotovosti, povezane s trajanjem posledic epidemije Covid-19, je lahko ocena prihodnjih gibanj tudi veliko slabša. Posledice za bančni sistem bodo odvisne od trajanja posledic epidemije v Sloveniji in tudi globalno, od morebitnega ponovnega povečanja števila okuženih in ponovne uvedbe ukrepov. K omilitvi posledic in postopnemu okrevanju bodo pripomogli predvsem odzivi fiskalnih politik s finančno pomočjo in spodbudami gospodarstvu ter ugodni pogoji financiranja s strani centralnih bank. Pomembni bodo tudi ukrepi v drugih državah, saj lahko hitro okrevanje drugih držav, še zlasti naših trgovinskih partneric, prispeva k hitrejšemu okrevanju našega gospodarstva.

2.2 Dohodkovno tveganje⁶

Dohodkovno tveganje je po obeh scenarijih ocenjeno kot visoko za obe leti, saj bi se dobičkonosnost bank zaradi obsežnih predvidenih stroškov oslabitev in rezervacij po obeh scenarijih močno znižala oziroma bi banke predvidoma imele izgubo. Pri tem je treba upoštevati, da učinki interventnih zakonov, smernice EBA in napotki ECB pri izračunih niso upoštevani. Ob upoštevanju teh ukrepov bi bili rezultati ugodnejši.

Pogoji za poslovanje bank so se zaradi epidemije Covid-19 in posledičnega zmanjšanja gospodarske rasti močno zaostri, zato lahko pričakujemo poslabševanje kazalnikov poslovanja bank. Dobički bank so v preteklih letih sicer dosegali rekordne vrednosti – gledano zgodovinsko in v primerjavi z drugimi državami evrskega območja so bile banke v Sloveniji nadpovprečno donosne (Priloga 2), glede na trenutne razmere pa lahko pričakujemo izrazito manj ugodna gibanja pri prihodkih bank in tudi stroških. Na doseganje dobička v bančnem sistemu bo odločilno vplival obseg neto oblikovanih oslabitev in rezervacij.⁷ Njihov obseg, ki bo odvisen od globine in trajanja zmanjšane gospodarske aktivnosti, bo predvidoma že kratkoročno najbolj vplival na višino dobička bank.

Pričakujemo lahko, da se bodo neto obrestni prihodki bank, ki so bili v okolju nizkih obrestnih mer že tako nizki, še znižali. Letošnja medletna rast neto obrestnih prihodkov bi se ob upoštevanju zadnjih enoletnih ravni obrestnih mer in scenarijev gibanja posojil, ki izhajajo iz scenarijev znižanja BDP, iz trenutne 1-odstotne rasti znižala in prešla v negativno rast, ki bi znašala -0,4 % po prvem in -0,8 % po drugem scenariju. Ocenjujemo, da bo letos učinek na neto obrestne prihodke razmeroma majhen in postopen, k čemur bo predvidoma prispeval tudi možen odlog odplačevanja kreditov komitentov bank.⁸ Kljub temu lahko pričakujemo manj dolgoročnega kreditiranja podjetij in več povpraševanja po kratkoročnih likvidnostnih posojilih, pri stanovanjskih in potrošniških posojilih gospodinjstvom pa izrazito zmanjšanje odobravanja novih posojil, zaradi česar lahko pričakujemo postopno povečanje deleža posojil podjetjem v vseh posojilih.⁹

⁶ Predpostavke za izračun dobička v bančnem sistemu in ROE:

- Upoštevane so medletne stopnje rasti neto posojil podjetjem in gospodinjstvom za oba scenarija. Za izračun obrestnih prihodkov so upoštevane efektivne obrestne mere (zadnje veljavne obrestne mere, izračunane na podlagi obrestnih tokov) za obe najpomembnejši vrsti posojil, tj. gospodinjstvom in podjetjem. Za ostali del obrestnih prihodkov je upoštevana dinamika zmanjševanja iz lanskega leta, kar sovpada s pričakovani zmanjševanja obrestnih prihodkov zaradi visokih likvidnih imetij bank v bilancah. Pri obrestnih odhodkih, ki se v zadnjem obdobju minimalno spreminjajo (velik delež vpoglednih vlog, zelo nizke obrestne mere), ne upoštevamo sprememb. Pri neobrestnih prihodkih upoštevamo zmanjšanje glede na lansko leto, ko smo imeli močan vpliv one-off dejavnikov (prevrednotenja, dividende). Upoštevano je le povprečno preseganje skupnih neobrestnih prihodkov nad stabilnim delom v letih 2016–2018. Pri operativnih stroških se upošteva njihova stagnacija oziroma ohranitev na zadnji enoletni ravni, s čimer se zadnja medletna rast zniža na nič odstotkov. Vrednosti kapitala v bilancah bank predpostavljajo ohranjanje doseženih vrednosti oziroma razporeditev ustvarjenega neto dobička (tj. dobička po davkih) iz lanskega leta v kapital od junija do konca leta.
- Preliminarna ocena obsega stroškov oslabitev in rezervacij iz kreditnega tveganja za letno 2020 zaradi časovnih omejitev temelji na številnih poenostavitvah in predpostavkah, ki jih je treba pri interpretaciji ocen upoštevati. Ocena stroškov oslabitev v letu 2020 znaša po blažjem scenariju slabih 600 mio EUR, po ostrejšem scenariju pa med skoraj 900 mio EUR in približno 1,1 mrd EUR (odvisno od konservativnosti ocene PD). Ocena izhaja iz prilagoditve lanskoletnih internih ocen stroškov oslabitev portfelja, merjenega po odplačni vrednosti na nove makroekonomske scenarije. Na podlagi primerjave je narejen linearni premik stroškov oslabitev, s čimer obstaja tveganje podcenjevanja nelinearnosti pri ocenah PD in pri oceni premikov iz skupine 1 v skupino 2, do katerih lahko pride v ostrejših gospodarskih razmerah. Zato s tega vidika obstaja tveganje še bolj neugodnih realizacij stroškov oslabitev. Hkrati je treba upoštevati, da v analizi niso upoštevani intervencijski zakoni, moratoriji in smernice EBA glede obravnave moratorijev z vidika razvrščanja v skupino 2, ki bodo precej omilili negativne učinke predvsem v prvem letu, v prihodnjih letih pa je makroekonomska slika še zelo negotova. V Prilogi 6 so te omejitve podrobneje opisane. Zaradi številnih poenostavitev in predpostavk želimo opozoriti, da vrednosti oslabitev predstavljajo le grobo oceno in ne dejanskih napovedi, ki bodo lahko bolj konservativne, na primer iz naslova izrazitih nelinearnosti, izrazitejših prehodov iz skupine 1 v skupino 2, realizacije stroškov oslabitev na portfeljih, ki niso zajeti v analizo, bolj konservativnih ocen LGD ipd., po drugi strani pa manj konservativne, če bodo prevladali učinki interventnih zakonov, moratorijev, smernic EBA in napotkov ECB. Na prihodnjo dinamiko oblikovanja oslabitev bodo ključno vplivali nadaljnji razvoj epidemije, vladni ukrepi in makroekonomska slika, ki pa so za zdaj še precej negotovi.

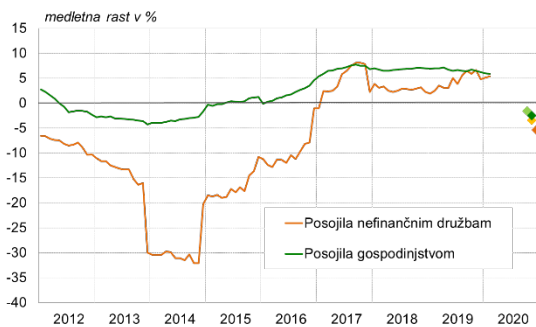
⁷ Podatki za prvo četrtletje 2020 kažejo, da se je neto sproščanje oslabitev in rezervacij na ravni bančnega sistema prenehalo. Oblikovanih je bilo 12,5 mio EUR stroškov oslabitev in rezervacij, kar je za zdaj še zelo nizek, manj kot 5-odstoten delež ustvarjenega bruto dohodka. Devet od 17 kreditnih institucij je prikazovalo neto stroške iz tega naslova.

⁸ Odlog odplačil sicer vpliva na denarni tok bank, medtem ko se obrestni normalno obračunavajo in prikažejo med prihodki.

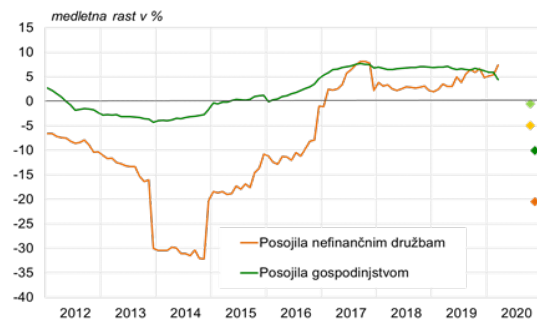
⁹ Na omenjeno nakazujejo tudi odgovori bank v Sloveniji, ki izpolnjujejo anketo Bank Lending Survey (BLS). V zadnji anketi BLS, iz marca oziroma aprila 2020, od petih bank poročevalk, ki so konec leta 2019 po bilančni vsoti predstavljale 60 % bančnega sistema, pri posojilih NFD 53 %, pri stanovanjskih posojilih 65 % in pri potrošniških 61 %, le ena pričakuje v naslednjih treh mesecih zmanjšanje povpraševanja podjetij po posojilih. Druge banke pričakujejo izrazito povečanje v vseh

Na neto obrestne prihodke bo ključno vplivala dinamika posojil. Na podlagi makroekonomskih scenarijev sta bili pripravljene dve različni oceni stopnje rasti neto posojil oziroma bruto posojil podjetjem in gospodinjstvom, ki so bila zmanjšana za popravke vrednosti.¹⁰ Ocene se tako gibljejo med -3 % in -5 % za podjetja ter -1 % in -2 % za gospodinjstva po prvem scenariju ter -5 % in -21 % za podjetja ter -3 % in -10 % za gospodinjstva po drugem scenariju. Velik razpon ocen po drugem scenariju kaže negotovost pri ocenjevanju posledic še nedoživljenih padcev BDP. Ocena kreditne rasti po prvi oceni prikazuje le vpliv dodatnih stroškov oslabitev na neto stopnje rasti kreditov, po drugi oceni pa poleg dodatnih stroškov oslabitev vključuje tudi vpliv krčenja bruto rasti kreditov zaradi poslabšanja makroekonomskega okolja na neto kreditno rast.

Slika 2.5: Rast neto posojil (do 31. 12. 2019) in učinek dodatno oblikovanih popravkov vrednosti za kredite na znižanje neto kreditne rasti (za leto 2020)

Slika 2.6: Napoved* neto stopenj rasti posojil na podlagi osnovnega VAR modela (podatki do 31. 3. 2020)

Opomba: Ocene bruto in neto rasti posojil ter stroškov oslabitev ne vključujejo vladnih interventnih ukrepov in naporov ECB/EBA glede mitigacije neželenih procikličnih učinkov MSRP 9, ki bodo lahko pomembno vplivali na razvoj kreditne rasti v prihodnje. Svetli odtенок zelene oziroma oranžne barve prikazuje posojila po blažjem scenariju, temni odtенок pa po ostrišem.

Vir: Banka Slovenije.

To lahko povežemo s trenutnimi razmerami v gospodarskem okolju oziroma pri podjetjih in gospodinjstvih, ki se odražajo tudi v siceršnjih pričakovanjih bank glede kreditne aktivnosti (glej opombo iz ankete BLS). Ta pričakovanja trenutno gredo, podobno kot v evropskem okolju, v smeri večjega pričakovanega povpraševanja podjetij po posojilih v primerjavi s povpraševanjem gospodinjstev. V Sloveniji je treba pri tem pri gospodinjstvih upoštevati spremembe zaradi učinkov makrobonitetnih instrumentov in tudi poslabšanje razmer za gospodinjstva zaradi krize, povezane s Covid-19. Pri podjetjih je treba izpostaviti, da so se ta v zadnjih letih po finančni krizi močno razdolžila, delež posojil podjetjem v bančnih bilancah pa se je zmanjšal na zgodovinsko nizke ravni. Po zadnjih podatkih banke pričakujejo tudi močno povečano povpraševanje podjetij po posojilih, ki pa bo v veliki meri povezano z drugimi aktivnostmi države, na primer z garancijami, odlogi. Podobna pričakovanja imajo tudi banke v evropskem prostoru, s to razliko, da te po zadnji anketi BLS napovedujejo za drugo četrtletje 2020 tudi (izrazitejše) rahljanje kreditnih standardov, naše banke (poročevalke BLS) pa ne.

Pri modelski oceni na gibanje posojil podjetjem v veliki meri vpliva dinamika rasti BDP in rasti industrijske proizvodnje iz prejšnje krize. To vpliva na rezultat, ki kaže večji vpliv na posojila podjetjem, vendar pa menimo, da bi lahko bili učinki zaradi drugačnih značilnosti bančnega sistema, vrste krize, bolj strmega upada kazalnikov zaupanja pri gospodinjstvih in vladnih ukrepov tokrat drugačni – torej bi lahko večji upad pričakovali pri posojilih gospodinjstvom in manjšega pri posojilih podjetjem. Ta

segmentih, dve od petih tudi pri dolgoročnih posojilih. Vseh pet bank pa pričakuje zmanjšanje povpraševanja po stanovanjskih in potrošniških posojilih.

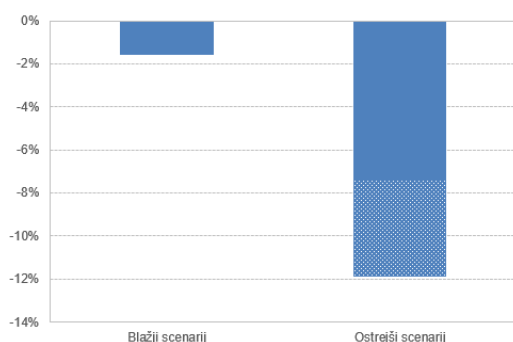
¹⁰ Po prvem pristopu je gibanje neto posojil ocenjeno tako, da ostane obseg bruto posojil na ravni iz decembra 2019, popravki vrednosti pa se zvišajo za dodatno oblikovane stroške oslabitev v letu 2020. Pri tem na neto stopnjo rasti v letu 2020 vplivajo samo dodatni stroški oslabitev in rezervacij, oblikovani v letu 2020. Na njihovi podlagi je bilo ocenjeno tudi dohodkovno tveganje. Po drugem pristopu so neto posojila ocenjena na podlagi modela VAR, ki vsebuje scenarije makroekonomskih spremenljivk, ki vstopijo kot eksogene spremenljivke. Kot endogene spremenljivke so bila uporabljena posojila za prebivalstvo in podjetja z njihovimi odlogi, obrestna mera Euribor in potrošnja v enačbi za ocenjevanje posojil prebivalstvu ter industrijska proizvodnja pri ocenjevanju posojil podjetjem.

predvidevanja potrjuje tudi gibanje novih stanovanjskih in zlasti potrošniških posojil. Aprila je bilo na primer odobrenih okrog 70 % manj potrošniških posojil kot februarja.¹¹

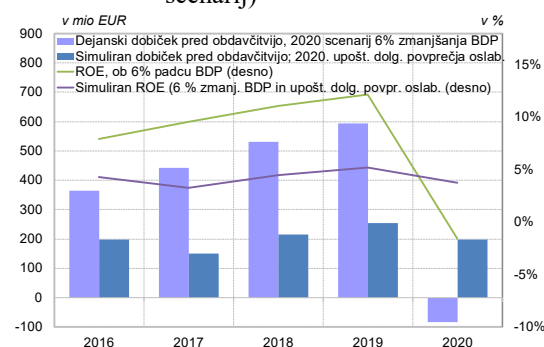
Neto neobrestni prihodki se bodo letos predvidoma zmanjšali glede na lansko leto. Lani je povečanje neobrestnih prihodkov močno prispevalo k povečanju dobička v bančnem sistemu. Tudi če bi se trenutna rast neto opravnin, najstabilnejšega dela neobrestnih prihodkov, ohranila, lahko pričakujemo skupno zmanjšanje neto neobrestnih prihodkov.¹²

Rast operativnih stroškov se bo letos glede na lansko leto predvidoma znižala. Večjih sprememb v gibanju operativnih stroškov kratkoročno ne pričakujemo. Velik del stroškov je razmeroma fiksen, več kot polovico operativnih stroškov pa obsegajo stroški dela (58 %). Operativni stroški bodo kljub temu letos razmeroma malo vplivali na spremembo obsega dobička.

Slika 2.7: ROE ob upoštevanju scenarijev zmanjšanja BDP

Slika 2.8: Dejanski in simuliran dobiček ob upoštevanju dolg. povprečja stroškov in oslabitev v bruto dohodku (blažji scenarij)

Opomba 1: Poenostavljena simulacija upošteva scenarije rasti posojil podjetjem in gospodinjstvom iz obeh scenarijev zmanjšanja BDP, nadaljevanje zmanjševanja drugih obrestnih prihodkov, stagnacijo obrestnih odhodkov, zmanjšanje neobrestnih prihodkov, stagnacijo operativnih stroškov ter povišanje stroškov oslabitev in rezervacij, ki so posledica zmanjšanja BDP. V okviru ostrejšega scenarija je prikazan razpon ROE za primer (1) padca neto posojil ob upoštevanju zgolj stroškov oslabitev in rezervacij po tem scenariju in ohranitve bruto vrednosti posojil na ravni iz decembra 2019 ter (2) uporabe neto stopnje rasti posojil, ocenjenih na podlagi osnovnega modela VAR iz ostrejšega scenarija ter stroškov oslabitev in rezervacij na podlagi uporabe bolj konservativne ocene PD (slika levo).

Opomba 2: Na sliki desno je pri izračunu dobička v letu 2020 upoštevan obseg neto stroškov oslabitev in rezervacij po blažjem scenariju upada BDP (47 % poenostavljeno izračunanega bruto dohodka) in ob 2-odstotnem deležu neto stroškov oslabitev in rezervacij; tj. dolgoročno povprečju za bančni sistem od leta 1996 brez let nadpovprečno visokih deležev (2012–2014) in brez let neto sproščanja oslabitev na ravni bančnega sistema (2016–2019). Gre za enak prikaz kot v letih 2016–2019.

Vir: Banka Slovenije.

Na poslovni rezultat bančnega sistema bo ključno vplival obseg neto stroškov oslabitev in rezervacij. Zadnja leta je njihovo neto sproščanje pozitivno vplivalo na visoke dobičke bank, letos pa bo najverjetneje močno prispevalo k poslabševanju poslovnega rezultata bank. Ob daljšem vztrajanju poslabšanih gospodarskih razmer in poslovanja bank z izgubo lahko to vpliva tudi na morebitno zniževanje kapitala in kapitalne ustreznosti. Glede na trenutne ocene bi ob blažjem scenariju visoki stroški oslabitev in rezervacij vplivali na to, da bi bančni sistem posloval z manjšo izgubo. Ob tem je treba poudariti, da tu niso upoštevani ukrepi Vlade RS in tudi ne napotki ECB/EBA, ki podajajo razlage glede ocenjevanja kreditnega tveganja v času epidemije Covid-19. Morebitno postopno izboljšanje gospodarskih razmer ob ustreznih ukrepih za premostitev likvidnostnih težav podjetij bi lahko posredno vplivalo tudi na manjše posledice v bančnem sektorju. Ob upoštevanju stroškov oslabitev in rezervacij, ki bodo odvisni od trajanja in globine krize, nanje pa pomembno vplivajo tudi mednarodni računovodski standardi, bi se stroški oslabitev v letu 2020 po prvem scenariju približali 600 mio EUR, po drugem scenariju pa 900 mio EUR, ob uporabi konservativnejše ocene PD pa bi lahko celo presegli milijardo EUR. Bančni sistem ne bi posloval z dobičkom, vendar pa učinki omilitvenih ukrepov, ki lahko pomembno vplivajo na poslovni izid bank, v analizah niso upoštevani. V obeh primerih bi stroški oslabitev in rezervacij predstavljali izrazito nadpovprečen delež v bruto dohodku glede na zgodovinske vrednosti. Dohodkovno tveganje zato v primeru realizacije obeh scenarijev ocenjujemo kot visoko (rdeče) v letu 2020 kot v letu 2021. V primeru tako visokih stroškov oslabitev in rezervacij v letu 2020 kljub okrevanju gospodarstva tudi v letu 2021 ne bi mogli pričakovati njihovega hitrega znižanja. Tudi

¹¹ Več v poglavju 3.4.

¹² V primeru upoštevanja, da bo volatilen del neobrestnih prihodkov v podobnem relativnem deležu do neto opravnin kot v letih 2016–2018, bi se neobrestni prihodki letos glede na lani zmanjšali za skoraj 13 %.

podatki za slovenski bančni sistem za pretekli dve desetletji kažejo postopno zmanjševanje stroškov oslabitev in rezervacij v ustvarjenem dohodku bank, na primer v letih po sanaciji bančnega sistema.

2.3 Kreditno tveganje

Z ustavitvijo gospodarstva in v pogojih pričakovanega velikega padca gospodarske aktivnosti se je v bankah močno povečalo kreditno tveganje. Ob vstopu v to krizo je bil slovenski bančni sistem po deležu NPE še vedno nekoliko nad povprečjem EU, vendar med državami z največjim izboljšanjem kakovosti portfelja (Priloga 2). Zaradi pričakovanega postopnejšega povečanja novih neplačil zaradi obstoječih rezerv v sektorju podjetij ocenjujemo kreditno tveganje v letu 2020 kot povečano (oranžno) in tako manjše kot v letu 2021 (rdeče), ko pričakujemo dodatno povečan pritek NPE. Po ostrejšem scenariju upada BDP je pričakovano poslabšanje kakovosti portfelja v obeh letih tako veliko, da je ocena rdeča že za leto 2020. Ob tem je treba upoštevati, da v kvantitativnih ocenah niso upoštevani ukrepi vlade RS in tudi ne napotki ECB/EBA, ki podajajo razlage glede ocenjevanja kreditnega tveganja v času epidemije Covid-19, oboje pa lahko zmanjša nastajanje novih NPE v obdobju veljavnosti ukrepov.

Povečan pritek novih NPE iz novosklenjenih poslov v zadnjem četrtletju 2019 je že pred začetkom epidemije Covid-19 nakazal možnost poslabšanja kakovosti kreditnega portfelja zaradi ohlajanja gospodarske aktivnosti. Po nastopu epidemije se zaradi močnega zaostrovanja makroekonomskih razmer in pričakovanega velikega padca gospodarske aktivnosti pričakovanja glede naraščanja pritoka novih NPE bistveno povečujejo.

Po blažjem scenariju se lahko delež NPE v portfelju podjetij s 4,4 % v februarju 2020 do konca letošnjega leta poveča na 8 %, do konca leta 2021 pa na 12 %. Ocenjujemo, da se bo verjetnost neplačila (PD) v sektorju podjetij s sedanje nizke ravni povečala. Vendar pa pričakujemo, da bodo podjetja na začetku krize v določenem obsegu preložila nastanek neplačila z uporabo lastnih rezerv, medpodjetniškim financiranjem, kreditnimi linijami ipd.¹³ S temi predpostavkami bi se stanje NPE oziroma delež NPE v portfelju podjetij v letu 2020 povečalo za 441 mio EUR na 8 % ter do konca leta 2021 za 1,1 mrd EUR na 12 %.

Po ostrejšem scenariju lahko pričakujemo bistveno večje poslabšanje kakovosti portfelja podjetij. Prehodi med neplačnike bi se po tem scenariju dodatno povečali, delež NPE v tem portfelju pa bi se povečal na 9 % v letu 2020 in 16 % v letu 2021.¹⁴ Dvoletni pritek novih NPE podjetij bi dosegel približno 1,7 mrd EUR, za 550 mio EUR več kot po blažjem scenariju.

Tabela 2.1: Ocena pritoka NPE v portfelj podjetij na podlagi modela PD po dveh scenarijih padca BDP

	Pritok NPE v mio EUR	Novo stanje NPE v mio EUR	Delež NPE v %
Scenarij PD, BDP -6%			
- v enem letu	441	1.077	8
- v dveh letih	1.112	1.748	12
Scenarij PD, BDP -16%			
- v enem letu	716	1.352	9
- v dveh letih	1.663	2.299	16

Vir: Ocene Banke Slovenije.

Banke, ki so bolj izpostavljene do tistih podjetij, katerih poslovanje bo v veliki meri ustavljeno ali močno omejeno tudi po opuščanju omejitvenih ukrepov in ponovnem zagonu gospodarstva, bodo bolj izpostavljene večjemu pritoku NPE. Bančni sistem je bil februarja 2020 s 663 mio EUR (kar pomeni 4,7 % izpostavljenosti do podjetij) izpostavljen do podjetij s področja kulture in rekreacije (130 mio EUR, z velikim deležem igralnic), nastanitvenih in gostinskih objektov (321 mio EUR), potovalnih agencij (23 mio EUR) in potniškega prometa (76 mio EUR). Interventni ukrepi v tem segmentu, pretežno mikro in majhnih podjetij ter obrtnikov bodo imeli ključno vlogo pri ponovnem oživljanju dejavnosti teh podjetij.

¹³ V zadnji krizi se je stopnja neplačila v letu 2009, letu največjega padca BDP, povečala na 7,8 %, v naslednjih letih pa je še naraščala in sredi leta 2014 dosegla najvišjo vrednost pri 23,3 %. To je bilo tudi obdobje prenosov terjatev na DUTB.

¹⁴ Zaradi večje negotovosti po ostrejšem scenariju podajamo tudi vrednosti NPE ob uporabi 90-ega percentila napovedi modela PD za podjetja. V tem primeru bi se delež NPE v prvem letu povečal na 11 % in v drugem letu na 18 %.

V zgornjih ocenah poslabševanja kreditnega portfelja bank niso upoštevani ugoden vpliv ukrepa odloga plačil dolga pri bankah, poroštvene sheme vlade RS glede spodbujanja likvidnosti in tudi ne napotki ECB/EBA glede ocenjevanja kreditnega tveganja v času epidemije Covid-19 na pritek novih NPE med veljavnostjo ukrepa. Odlog plačil ne bo samodejno povečal restrukturiranih izpostavljenosti bank, kljub temu pa bodo banke del odloženih terjatev tudi med trajanjem ukrepa prekvalificirale v NPE, če ob individualni presoji dolžnikove kreditne sposobnosti ugotovijo, da gre pri njem za večjo verjetnost neplačila, in predvidijo nastanek neplačila po koncu moratorija. Glede na omejeno trajanje ukrepov obstaja tveganje, da bodo ti ukrepi imeli močan učinek le v prvem letu, v drugem letu pa se bodo banke brez dodatnih ukrepov soočile z večjim poslabšanjem kakovosti portfelja. Podjetja in prebivalstvo so do 8. maja oddali vloge za 280 mio EUR odlogov plačil, kar se nanaša na 2.123 mio EUR oziroma približno 8 % celotne izpostavljenosti do teh dveh sektorjev. Del te izpostavljenosti bodo banke torej že med trajanjem ukrepa prekvalificirale med NPE, del pa se bo izkazal za nedonosnega po koncu moratorija.

Hitro slabšanje makroekonomskega okolja se lahko odrazi tudi v sposobnosti odplačevanja posojil gospodinjstev, ki v prejšnji krizi za razliko od podjetij ni bila tako problematična. Prihodnje naraščanje NPE je odvisno od uporabljenih kreditnih standardov v preteklosti (pri posojilih prebivalstvu, še zlasti pred sprejetjem obvezujočih ukrepov za omejevanje kreditiranja), od stopnje naraščanja brezposelnosti in od učinkovitosti sprejetih vladnih interventnih ukrepov.

Posojila nebančnemu sektorju v tujini, pretežno tujim podjetjem, predstavljajo del portfelja z visokim tveganjem. Od skupaj 1,1 mrd EUR posojil, danih temu sektorju, je bilo že pred krizo februarja 2020 kar 9,3 % nedonosnih. Blažitev posledic epidemije v tem delu bančnega portfelja je zunaj dosega domače politike ter je večinoma odvisna od globine krize v državah, kjer ta podjetja poslujejo, in ukrepov teh držav za omilitev njenih posledic.

2.4 Tveganje, ki izhaja iz nepremičninskega trga

Tveganje, ki izhaja iz nepremičninskega trga, je po blažjem scenariju ocenjeno kot povečano v obeh letih, po ostrejšem scenariju pa je prvo leto visoko, drugo leto pa se z izboljšanjem makroekonomskega položaja zmanjša.

Slovenija se z novimi pogoji na trgu, ki so posledica širjenja epidemije, sooča brez obstoječih neravnovesij na trgu stanovanjskih nepremičnin. Rast stanovanjskih posojil je bila zmerna in stabilna in v četrtem četrtletju 2019 medletno znašala 5,5 %. Delež zaposlenosti v gradbeništvu se je s 6,3 % v letu 2016 do četrtega četrtletja 2019 povečal na 7,2 %. Delež naložb v stanovanjske nepremične v BDP je bil stabilen in ni kazal pregrevanja gradbene dejavnosti. Stanje posojil gradbenemu sektorju in nepremičninskim dejavnostim znaša le približno 1 mrd EUR, kar je precej manj kot v letu 2012 pri 3,6 mrd EUR. Kriza bo zaradi svoje razsežnosti lahko močnejše vplivala tudi na trg stanovanjskih nepremičnin in s tem na bančni sistem.

Na trgu stanovanjskih nepremičnin je bil v preteklih letih prisoten močan trend rasti cen. Med letoma 2015 in 2019 so cene, merjene z indeksom nominalnih cen, za vse stanovanjske nepremičnine naraščale povprečno za 6,6 % letno (realno 4,6 %). Cene so se v letu 2019 (po zadnjih razpoložljivih podatkih) v primerjavi z istim obdobjem preteklega leta zvišale za 5,2 %. Ocenjujemo, da ta trend odraža učinek osnove, rast dohodka in okrevanje po finančni krizi. Različni kazalniki vrednotenja (razmerje med ceno in dohodkom, razmerje med cenami in najemninami ter modelska ocena vrzeli v vrednotenju) kažejo, da so cene v tem obdobju dohitele temeljno raven¹⁵ oziroma ravnotežne cene, še vedno pa niso nad dolgoročnim trendom.

Epidemija Covid-19 in ukrepi za njeno zajezitev bodo vplivali na trg stanovanjskih nepremičnin prek kanala povpraševanja in tudi ponudbe. Vpliv epidemije in ukrepov na povpraševanje je bil takojšen, transakcije pa naj bi se močno zmanjšale, kar je posledica zmanjšanega iskanja nepremičnin s strani kupcev in razpoložljivosti nepremičnin za ogled s strani prodajalcev. Vpliv krize na dohodek,

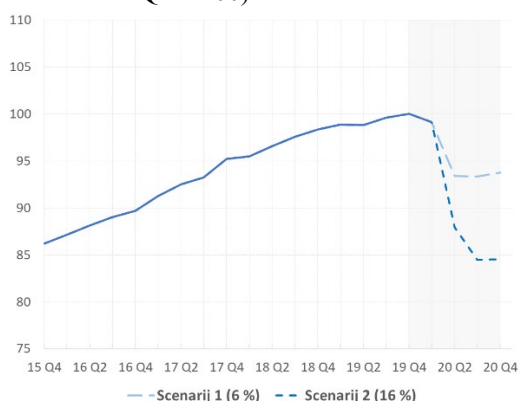
¹⁵ »Temeljna cena« pomeni ravnovesno ceno na nepremičninskem trgu, ki izkazuje temeljne in objektivne dejavnike povpraševanja in ponudbe. Opazovana cena niha in se dolgoročno približuje ravnovesju, ki je določeno predvsem s stalnim ali vztrajnim gibanjem dohodka in stroškov gradnje. Dejanska cena odstopa od dolgoročnega gibanja temeljne cene zaradi prehodnih dejavnikov (npr. spodbujevalno naravnana denarna politika ali neusklajena pričakovanja in optimizem), na trajanje katerih vplivata vztrajnost prehodnih dejavnikov in neprožnost ponudbe v gradbeništvu. Ta neprožnost ponudbe je značilnost nepremičninskega trga, ko je ponudba kratkoročno omejena na obstoječi obseg nepremičnin, nova proizvodnja pa je prav tako omejena z obstoječimi zmogljivostmi. Dolgoročneje se zmogljivosti lahko prilagajajo, ko se novi projekti prebijejo prek postopkov načrtovanja in pridobivanja dovoljenj.

predvideno zmanjšanje BDP, naraščajoča brezposelnost, zmanjšano zaupanje in negotovost glede gospodarskih napovedi bodo še dodatno zmanjšali povpraševanje, saj so nakupi nepremičnin med največjimi izdatki gospodinjstev. Na strani ponudbe se lahko gradbena podjetja soočijo z likvidnostnimi težavami zaradi manjših prihodkov.

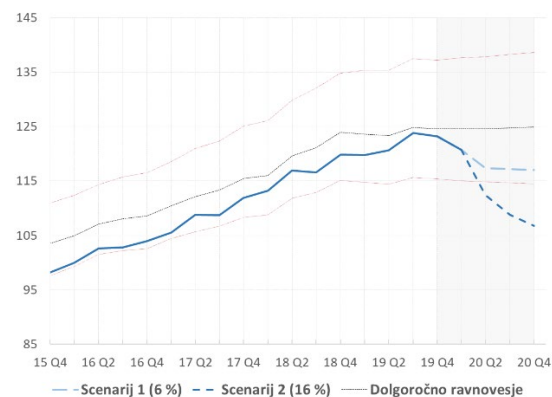
Vpliv epidemije Covid-19 na trg stanovanjskih nepremičnin ocenjujemo z vidika napovedi cen stanovanjskih nepremičnin po dveh scenarijih. Po blažjem scenariju se BDP skrči predvsem v drugem četrtletju, okrevanje pa se začne v tretjem četrtletju 2020. Po ostrejšem scenariju se BDP krči do tretjega četrtletja 2020.¹⁶

Analiza v tem gradivu je narejena na podlagi strukturnega modela VAR, ki omogoča napovedi cen stanovanjskih nepremičnin in tudi oceno odstopanja cen stanovanjskih nepremičnin od dolgoročnega ravnotežnega trenda. Model omogoča odkrivanje velikih podcenjenosti oziroma precenjenosti na trgu stanovanjskih nepremičnin.

Slika 2.9: Realni BDP in predvideno gibanje realnega BDP v dveh scenarijih (2019 Q4 = 100)

Slika 2.10: Realne cene stanovanjskih nepremičnin in napovedi v dveh scenarijih

Vir: SURS, Banka Slovenije, lastni preračuni.

Po blažjem scenariju ocenjujemo, da bo do konca leta 2020 v primerjavi s koncem leta 2019 indeks cen stanovanjskih nepremičnin realno nižji za 5 %, nominalno pa za 3 %. Po ostrejšem scenariju ocenjujemo, da bo do konca leta 2020 v primerjavi s koncem leta 2019 indeks cen stanovanjskih nepremičnin realno nižji za 13 %, nominalno pa za 11 %.

Tabela 2.2: Ocene cen stanovanjskih nepremičnin in vrzel pri vrednotenju po obeh scenarijih

	2017 Q4	2018 Q4	2019 Q4	2020 Q4
Blažji scenarij				
Nominalne cene, medletne stopnje rasti (%)	10,0	9,1	5,2	-3
Realne cene, deflacionirane z deflatorjem BDP, medletne stopnje rasti (%)	7,6	7,1	2,8	-5
Vrzel v vrednotenju (o. t.)	-3,2	-3,4	-1,1	-7
Ostrejši scenarij				
Nominalne cene, medletne stopnje rasti (%)	10,0	9,1	5,2	-11
Realne cene, deflacionirane z deflatorjem BDP, medletne stopnje rasti (%)	7,6	7,1	2,8	-13
Vrzel v vrednotenju (o. t.)	-3,2	-3,4	-1,1	-16

Opomba: Cene predstavljajo indeks skupnih cen za vse stanovanjske nepremičnine v Sloveniji. Številke s krepko pisavo so ocene. Vrzel pri vrednotenju je razlika med dejansko ceno in ocenjeno dolgoročno ravnotežno ceno.

Vir: SURS, Banka Slovenije, lastni preračuni.

¹⁶ Model napovedovanja cen stanovanjskih nepremičnin temelji tudi na oceni inflacije iz gradiva »Analiza učinkov Covid-19 na slovensko gospodarstvo« in na predpostavki o povprečni obrestni meri za stanovanjska posojila. Tu uporabimo četrtletne predpostavke v modelu RRE, ki temeljijo na ekonomskem sklepanju in presoji. Predvidevamo tudi pretežno stabilnost obrestnih mer z blago prilagoditvijo za 10 bazičnih točk navzdol do konca leta 2020.

Cene stanovanjskih nepremičnin se lahko znižajo bolj, kot kažejo napovedi na podlagi modela:

- Po blažjem scenariju napovedano znižanje cen stanovanjskih nepremičnin glede na trenutno stanje ni veliko.¹⁷
- Model ne zajame določenih posebnih okoliščin na trgu. Ena izmed teh bi lahko bil vpliv epidemije na turizem in morebitno povečanje ponudbe stanovanjskih nepremičnin, prej namenjenih turistični dejavnosti, zdaj pa prodaji ali dolgoročnemu najemu.
- Nenadno zmanjšanje dohodka predstavlja motnje v prihodkovnih tokovih in pri ponudbi morebitne likvidnostne težave za gradbena podjetja. To lahko vodi do tega, da bodo ta podjetja stanovanjske nepremičnine prodala po cenah, nižjih od tržnih, in trg »potegnila navzdol«. Zaradi tega je lahko vpliv upada BDP na cene stanovanjskih nepremičnin še večji.

Drugače, kot nakazuje prej predstavljeni model, bi cene nepremičnin lahko ostale tudi na enaki ravni kot prej. Ko bodo omejitve sproščene, bi se lahko prodaja in nakup nadaljevala po skoraj enakih cenah kot pred krizo. Do tega bi prišlo, če epidemija Covid-19 in omejitve ne bodo trajale predolgo.

2.5 Tveganje financiranja

Tveganje financiranja je po blažjem scenariju v letu 2020 ocenjeno kot zmerno, v letu 2021 pa kot povečano, po ostrejšem scenariju pa je tveganje ocenjeno kot povečano v obeh letih. Z dolgotrajnostjo epidemije in večjo obsežnostjo njenih posledic se lahko tveganje poveča, odvisno pa bo tudi od uspešnosti interventnih ukrepov za blažitev posledic epidemije. Glavni vir financiranja bančnega sistema so vloge nebančnega sektorja, ki pa se zaradi nastalih razmer v prihodnje lahko zmanjšajo. Bančni sistem je zaradi nizke odvisnosti od grosističnih virov financiranja manj izpostavljen negativnim vplivom z mednarodnih finančnih trgov.¹⁸ V primeru potreb po pridobivanju novih virov financiranja zaradi morebitnega krčenja vlog nebančnega sektorja so bankam sicer na voljo drugi viri (sredstva ECB,¹⁹ mednarodni finančni trgi, kreditne linije ipd.), vendar so možnosti dostopanja do njih med bankami različne.

Pričakovano poslabšanje gospodarskih razmer in povečanje brezposelnosti bosta vplivala na zmanjšanje razpoložljivega dohodka varčevalcev in s tem upočasnila rast njihovih prihrankov v bankah. Rast vlog nebančnega sektorja je februarja s 5,7-odstotno medletno rastjo presejala rast bilančne vsote. Rast vlog gospodinjstev je bila najvišja (7,8 % medletno), rast vlog podjetij pa volatilna in glede na pretekla leta močno upočasnjena.

Prihodnje gibanje obsega vlog nebančnega sektorja, predvsem vlog podjetij in gospodinjstev, je negotovo. Velik delež vlog podjetij (75 % oziroma 4,8 mrd EUR) in gospodinjstev (78 % oziroma 16 mrd EUR) ostaja vpoglednih, kar omogoča varčevalcem takojšnjo uporabo privarčevanih sredstev za premostitev morebitnih likvidnostnih težav. Porabo privarčevanih sredstev pričakujemo predvsem pri podjetjih, in sicer v tistih dejavnostih, ki so bile zaradi vladnega odloka prisiljene ustaviti poslovanje ali ga močno omejiti. Obseg zmanjšanja vlog podjetij bo odvisen od dolžine trajanja epidemije oziroma ukrepov za njeno zaježitev ter od interventnih ukrepov vlade za blažitev posledic epidemije (npr. likvidnostna posojila podjetjem). Večja brezposelnost in nižji dohodki zaposlenih (npr. zaradi čakanja na delo) bodo vplivali na zmanjšanje vlog tudi pri gospodinjstvih, vendar bo učinek verjetno manjši zaradi zmanjšanja trošenja za trajne in luksuzne dobrine, počitnice, nakupe nepremičnin itd. Ob tem za zdaj ne pričakujemo morebitnih večjih nenadnih odlivov sredstev iz bančnega sistema (s strani gospodinjstev) ali njihovega premika med bankami, ki bi izvirala iz zmanjšanja zaupanja varčevalcev v stabilnost poslovanja bank in celotnega bančnega sistema kot posledice nastalih razmer. Vseeno ocenjujemo, da bodo varčevalci previdni in sredstev na računih bank ne bodo vezali, kar bo še povečalo delež vpoglednih vlog.

Neusklajenost med ročnostjo naložb in obveznosti povečuje tveganje financiranja v primeru nenadnega umika sredstev iz bančnega sistema. Naraščanje vpoglednih vlog povečuje omenjeno

¹⁷ Mnogo manjše, kot je predvidevanje nekaterih drugih tržnih udeležencev, na primer v reviji Moje Finance, vir: <https://mojefinance.finance.si/8960415/>.

¹⁸ Delež grosističnih virov je februarja 2020 znašal 6,3 % bilančne vsote, kar je bistveno manj kot ob začetku prejšnje krize (dec. 2008 je znašal 36 %).

¹⁹ Več o ukrepih denarne politike v Prilogi 1 tega gradiva.

vrzel med ročnostjo naložb in obveznosti, vendar pa se ta učinek lahko zmanjša s predvidenimi novimi likvidnostnimi posojili podjetjem za lajšanje posledic epidemije, ki bodo najverjetneje krajše ročnosti.

Odvisnost bank od drugih virov financiranja je trenutno nizka, možnosti za pridobitev novih virov financiranja pa se med bankami razlikujejo. Obveznosti do Evrosistema ostajajo nespremenjene pri 2,4 % bilančne vsote, medtem ko se je delež grosističnega financiranja februarja zaradi izdaje dolžniških vrednostnih papirjev povečal na 6,3 % bilančne vsote. V primeru potreb po dodatnih virih financiranja lahko banke sredstva pridobijo na avkcijah dolgoročnega refinanciranja pri Evrosistemu (TLTRO, PELTRO), ki pomeni za banke ugodno obliko financiranja. Pridobitev teh sredstev jim omogoča razmeroma velik delež prostega sklada finančnega premoženja za zastavo pri Evrosistemu, ki znaša 70 % oziroma 2,5 mrd EUR, kar je 5,9 % bilančne vsote.

V nekoliko boljšem položaju pri pridobivanju virov financiranja so hčerinske banke, ki imajo s strani matičnih bank za primer dodatnih likvidnostnih potreb odobrene kreditne linije. V slabšem položaju so majhne domače banke in hranilnice, ki zaradi svoje majhnosti težje dostopajo do virov na mednarodnih finančnih trgih in so bolj odvisne od delovanja domačega medbančnega trga. Promet na tem trgu je trenutno zelo nizek zlasti zaradi velike presežne likvidnosti bank.

2.6 Tveganje, ki izhaja iz poslovanja lizinskih družb

Zaradi nastopa epidemije bodo lizinske družbe v prvem in drugem četrtletju letos imele izjemen upad prihodkov iz novih poslov. Slednji v zadnjih letih temeljijo predvsem na poslih z vozili. Ta segment poslovanja je bil dodatno prizadet zaradi vladnega odloka o začasni prepovedi tehničnih pregledov in drugih postopkov v zvezi z registracijo motornih vozil. To pomeni, da lizinske družbe v času veljavnosti odloka²⁰ niso mogle sklepati financiranj ali zavarovanj za osebna vozila, ki bi se morala registrirati na novo (nova ali rabljena osebna vozila). Če upoštevamo upad števila na novo registriranih vozil²¹ v prvem četrtletju, lahko predvidevamo, da bodo lizinske družbe imele podoben izpad prihodkov v prvem četrtletju samo iz tega naslova. Upad prihodkov bo mogoče zaznati tudi v drugem četrtletju.

Ob upoštevanju tudi drugih dejavnikov bi lahko vrednost novih poslov v letu 2020 medletno upadla med 20 % in 50 %, kar bo pomembno vplivalo na znižanje stanja poslov, povišanje terjatev v zamudi nad 90 dni in tudi na končni poslovni rezultat. Ta bi lahko bil zaradi večjega upada prihodkov in povečanja finančnih odhodkov iz oslabitev in odpisov ter manjšega upada stroškov dela in storitev ob koncu leta 2020 oziroma 2021 za dejavnost kot celoto negativen. Ob padcu vseh prihodkov za 20 % in ob nespremenjeni ravni odhodkov bi lahko lizinske družbe v letu 2020²² zabeležile upad celotnega dobička za 42 % na 40 mio EUR, v primeru 50-odstotnega upada prihodkov pa 36 mio EUR izgube.

Sistemska tveganja za leti 2020 in 2021 so pri blažjem scenariju ocenjena kot povečana, pri ostrejšem pa kot visoka. V primeru blažjega scenarija smo predpostavili, da bo to v omejenem obsegu vplivalo na poslovanje lizinskih družb v letih 2020 in 2021. Dobičkonosnost naj bi ostala na ravni sistema pozitivna, posledično pa ostaja tveganje povišano. Po ostrejšem scenariju bi to dodatno povečalo tveganja, saj smo predpostavili upad novih poslov v letu 2020 za 50 %, kar bi pomenilo negativni poslovni rezultat, večji vpliv na krčenje stanja poslov in povečanje zamud nad 90 dni v letih 2020 in 2021. Posledično smo označili tveganja kot visoka.

2.7 Tveganje, ki izhaja iz zavarovalnic

Zaradi epidemije pričakujemo na področju zavarovalniškega sektorja povišanje stopnje tveganja predvsem na treh področjih. Pri makroekonomskem tveganju (1) pričakujemo močan upad zbranih bruto premij zaradi drastičnega poslabšanja makroekonomskih razmer in zmanjšanega obsega dela zavarovalnic z negativnim učinkom na dobičkonosnost zavarovalnic v letih 2020 in 2021. Tržna tveganja (2) se dodatno zastrujejo zaradi izrazito povečane volatilnosti na trgu lastniških in tudi

²⁰ Vlada Republike Slovenije je aprila sprejela Odlok o spremembi Odloka o začasni prepovedi izvajanja tehničnih pregledov in drugih postopkov v zvezi z registracijo motornih vozil ter dela v tahografskih delavnicah v Republiki Sloveniji. S tem odlokom je Vlada RS določila, da prepoved izvajanja tehničnih pregledov in drugih postopkov v zvezi z registracijo motornih vozil ter dela v tahografskih delavnicah velja do 19. aprila 2020.

²¹ Po podatkih trgovinske zbornice se je število na novo registriranih vozil v prvem četrtletju 2020 medletno znižalo za 29 %, marca pa medletno za 63 %.

²² Pod predpostavko, da se vsi prihodki znižajo za isto raven kot tudi nabavna vrednost prodanega blaga in materiala, medtem ko druge postavke v IPI ostajajo na ravni leta 2019. Hkrati smo pri analizi IPI upoštevali samo tiste lizinske družbe, ki so sklepale nove posle v letu 2019.

dolžniških vrednostnih papirjev. Ob tem ostajajo najbolj ranljivi tisti subjekti, ki poslujejo večinoma ali izključno v segmentu prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja. Ti bodo morali v primeru kritnih skladov z zjamčeno donosnostjo zagotavljati nedosežene donose na finančnih trgih iz lastnih sredstev, kar pomembneje vpliva tudi na njihovo dobičkonosnost in kapitalsko ustreznost. Zniževanje bonitetnih ocen vrednostnih papirjev v lasti zavarovalnic bo v povezavi s povečano volatiliteto vplivalo na znižanje kapitalске ustreznosti (3) zavarovalnic, kar bi lahko bila težava predvsem pri tistih zavarovalnicah, ki imajo že tako relativno nizek količnik SCR. Negativni učinki epidemije se bodo odražali tudi na drugih področjih tveganja (likvidnost in financiranje, medsebojne povezave/neravnovesja, operativna tveganja), ki trenutno pomenijo manjše tveganje.

2.8 Tveganje, ki izhaja iz vzajemnih skladov in domačega kapitalskega trga

Povečana negotovost in volatiliteta na kapitalških trgih povečujeta likvidnostno tveganje. V prihodnjih mesecih lahko pričakujemo povečanje neto izplačil iz vzajemnih skladov zaradi umika z namenom ohranjanja vrednosti sredstev in tudi zaradi zagotavljanja dodatnih likvidnih sredstev. Pri nobenem vzajemnem skladu v upravljanju domačih družb za upravljanje ni bil do zdaj uporabljen ukrep zaustavitve izplačil in noben DZU po podatkih ATVP ne poroča o težavah z likvidnostjo ali vrednotenjem sredstev.

Slabo razvit domač kapitalški trg je že pred širitvijo epidemije Covid-19 ponujal omejene naložbene možnosti in omejene možnosti alternativnega financiranja poslovanja gospodarskih družb. S širitvijo epidemije Covid-19 so se te možnosti še dodatno zmanjšale, kar lahko vodi do večjih nihanj vrednosti domačih naložb od povprečja na drugih primerljivih trgih.

3 OCENA ODPORNOSTI NA SISTEMSKA TVEGANJA

Odpornost bančnega sistema na sistemska tveganja je ob vstopu v krizo razmeroma visoka, vendar se lahko z daljšim trajanjem epidemije poslabša. Za kompenzacijo močno povečanih sistemskih tveganj je izjemno pomembno ohranjanje oziroma krepitev odpornosti bančnega sistema. S tem namenom je Banka Slovenije sprejela Sklep o makrobonitetni omejitvi razdelitev dobičkov bank.²³ Na likvidnostni in kapitalski položaj bančnega sistema bodo lahko vplivali tudi drugi interventni ukrepi.

3.1 Solventnost bančnega sistema

Kljub precejšnjim negotovostim glede razvoja dogodkov in obsežnega povečanja tveganj ocenjujemo, da je odpornost bank z vidika solventnosti v letu 2020 po blažjem scenariju srednja. Ob uresničitvi ostrejšega scenarija in akumulacije negativnih učinkov, predvsem iz kreditnega in dohodkovnega tveganja, se bo odpornost v naslednjih letih najverjetneje znižala.

Bančni sistem je bil ob koncu leta 2019 kapitalsko močan, vendar pa so bile razlike med bankami velike. Skupna kapitalna ustreznost je na ravni bančnega sistema na konsolidirani osnovi konec leta 2019 znašala 18,5 %, količnik CET1 pa 17,8 %, pri čemer sta oba količnika presegala povprečje evrskega območja (Priloga 2). Slovenske banke izpolnjujejo kapitalne zahteve z najkakovostnejšimi oblikami kapitala (CET1), ki so ga v zadnjih letih povečevale predvsem z zadržanimi dobički in ostalimi rezervami. Lani so banke kapital povečale tudi z izdajo podrejenih dolžniških vrednostnih papirjev (dodatni kapital – Tier 2) z namenom zagotavljanja primernih instrumentov za izpolnjevanje zahtev MREL. Z vključevanjem podrejenih obveznic v dodatni kapital se je njegov delež v celotnem kapitalu povečal na 4,4 %, kar je še vedno manj od deleža dodatnega kapitala na ravni evrskega območja (12,6 %). Z lansko kreditno rastjo se je povečala tudi tveganju prilagojena aktiva, ki je bila konec leta 2019 medletno višja za 5 %. Majhne domače banke in hranilnice, ki so kapitalsko šibkejša skupina bank, so z dokapitalizacijami izboljšale kapitalno ustreznost. Kljub povečanju kapitala je njihov količnik finančnega vzvoda ostal polovico manjši od povprečja slovenskega bančnega sistema.

Kljub precejšnjim negotovostim glede razvoja dogodkov in obsežnega porasta tveganj ocenjujemo, da bo do pritiska na znižanje kapitalne ustreznosti v prvem letu prišlo predvsem zaradi negativnih učinkov spremembe kreditnega tveganja. Odpornost bank se bo v prihodnje ob povečevanju obsežnosti posledic epidemije, ki se bodo kazale v akumuliranju negativnih učinkov povečanih tveganj, najverjetneje znižala, še zlasti pri kapitalno šibkejših bankah. Bankam bodo pri soočanju s posledicami epidemije v pomoč ukrepi ECB, njihovo solventnost pa krepili tudi makrobonitetni ukrep Banke Slovenije, ki je omejil razdelitev dobičkov bank.²⁴

Epidemija Covid-19 in posledični gospodarski šok negativno učinkujeta na poslovanje podjetij in razmere na trgu dela, kar bo povečalo tveganja v bančnem sistemu in povzročilo pritiske na zniževanje kapitalne ustreznosti bank. Negativni učinki povečanih tveganj, predvsem kreditnega in dohodkovnega tveganja, bodo vplivali na gibanje kapitala in tudi na spremembo tveganju prilagojene aktive. Banke so v zadnjih letih poslovale z dobičkom in s tem ustvarjale osnovo za rast kapitala in kapitalne ustreznosti. Zmožnost povečevanja kapitala prek dobrega poslovnega rezultata se bo ob povečanem dohodkovnem tveganju (podrobneje je opisano v prvem delu tega gradiva) in morebitni izgubi bank v naslednjem letu opazno zmanjšala. Ob upoštevanju ocenjene izgube iz blažjega scenarija bi se trenutna²⁵ skupna kapitalna ustreznost bančnega sistema na posamični osnovi lahko znižala pod 20 %, ob upoštevanju ocenjene izgube iz ostrejšega scenarija pa približala 18 %. Ob tem smo upoštevali stanje regulatornega kapitala na dan 31. 12. 2019 brez upoštevanja makrobonitetnega ukrepa o omejitvi razdelitev dobičkov bank in predpostavljali, da tveganju prilagojena aktiva ostane nespremenjena. Z upoštevanjem makrobonitetnega ukrepa bi se ocenjena izguba iz blažjega in ostrejšega scenarija absorbirala že z zadržanimi dobički preteklega leta. Ob upoštevanju še ostrejšega scenarija pa bi se kljub upoštevanju lanskih dobičkov kapitalna ustreznost bančnega sistema po ocenah zmanjšala. Ponovno je treba poudariti, da bosta poslovni rezultat in posledično njegov vpliv na kapitalno ustreznost odvisna od trajanja epidemije Covid-19 in njenih posledic, ki jih še ni mogoče v celoti predvideti, zato se navedene ocene lahko razlikujejo od dejansko realiziranih.

²³ Uradni list RS, št. 49/2020, z dne 10. 4. 2020.

²⁴ Več v 4. poglavju.

²⁵ Upošteevamo trenutni razpoložljivi podatek skupne kapitalne ustreznosti, in sicer za 31. 12. 2019.

Na gibanje kapitalne ustreznosti bodo v prihodnjem letu vplivali negativni učinki povečanega kreditnega tveganja, in sicer prek spremembe obsega tveganju prilagojene aktive. Poslabšanje kreditnega portfelja bo povečalo delež nedonosnih izpostavljenosti in vplivalo na zvišanje povprečne uteži tveganja za izračun zneska tveganju prilagojene aktive ter s tem prispevalo k znižanju kapitalne ustreznosti. Nasprotno lahko k zmanjšanju obsega tveganju prilagojene aktive in s tem k povečanju kapitalne ustreznosti prispevata (1) zmanjšanje kreditne aktivnosti zaradi poslabšanja gospodarskih razmer ter (2) znižanje neto izpostavljenosti, ki je osnova za izračun tveganju prilagojene aktive, zaradi povečanja stroškov oslabitev. Rezultati ocene kreditne kapacitete, predstavljeni v 4. poglavju, potrjujejo, da trenutna raven kapitaliziranosti slovenskega bančnega sistema tudi v primeru večjega makroekonomskega šoka omogoča zagotavljanje kreditne podpore gospodarstvu in prebivalstvu.

Na podlagi poenostavljene analize smo poskušali oceniti, kolikšen delež nedonosnih izpostavljenosti v portfelju bi lahko banke pokrile s presežnim kapitalom in ob tem ostale kapitalno ustrezne (doseganje kapitalne ustreznosti SREP ob porabi CCoB, P2G in celotnega lanskoletnega dobička).²⁶ Ob tem med drugim predpostavljamo, (1) da znaša presežek kapitala in lanskoletnega dobička na dan 31. 12. 2019 2,6 mrd EUR²⁷ in (2) da banke izkoristijo presežek izključno za kritje kreditnih izgub. Na podlagi analize ocenjujemo, da je kapitalskih rezerv na ravni bančnega sistema dovolj, vendar pa lahko težave nastopijo predvsem v prvem letu ostrejšega scenarija in ob uporabi konservativnih predpostavk zaradi načina oblikovanja oslabitev po MSRP 9. Ocenjujemo, da bi bančni sistem lahko s presežnim kapitalom in ob porabi lanskega dobička absorbiral med 13 % in 18 % NPE (odvisno od predpostavk glede ocene LGD, opisanih v Prilogi 5), pri čemer ne upoštevamo oslabitev za donosne izpostavljenosti in drugih učinkov. Če bi upoštevali tudi navedeno, bi bila sposobnost bank za absorpcijo NPE precej nižja predvsem v prvih letih, ko se pričakuje največ stroškov oslabitev za donosne izpostavljenosti po MSRP 9. Oslabitev za donosne izpostavljenosti so namreč najvišje takoj ob nastopu krize, sploh v primeru nenadnega obrata v makroekonomskem okolju. Pri tem je treba upoštevati, da razlike med bankami pomenijo, da bo absorpcijska moč pri nekaterih bankah precej manjša že v primeru blažjega scenarija. Ocena možnega porasta NPE, ki bi porabil celotni presežni kapital bank, če bi upoštevali tudi oslabitve na donosnih izpostavljenostih je zelo odvisna od (1) implementacije standarda MSRP 9, ki je med bankami različna, (2) vpliva interventnih zakonov in upoštevanja napotkov ECB in EBA glede obravnave MSRP 9 v bankah, (3) ostrine in dinamike pričakovane recesije, ki močno vpliva na razporeditev oslabitev, oblikovanih na donosnih izpostavljenostih in iz naslova prehodov donosnih med nedonosne izpostavljenosti po letih ter na druge ocenjene parametre, (4) konservativnosti pri oceni parametra LGD ter (5) učinkov iz nekreditnega tveganja, ki v tej analizi niso zajeti.

Primerjava vzdržnega kapitala z ocenjenim pritokom NPE na podlagi verjetnosti neplačil v sektorju podjetij²⁸ pokaže dejansko odpornost bančnega sistema na ocenjen povečan pritok NPE.²⁹ Novi pritok NPE se v največjem obsegu pričakuje v sektorju podjetij. Brez upoštevanja oslabitev na donosne izpostavljenosti bi banke lahko z ocenjenim presežkom kapitala in lanskoletnim dobičkom prenesle povečanje deleža NPE v podjetjih na 25 %. Ob upoštevanju, da bi se lahko stroški oslabitev donosnih izpostavljenosti na začetku krize močno povečali, bi bila ta absorpcijska moč v prvih letih precej manjša, kar bi lahko pomenilo tveganje za bančni sistem predvsem v primeru realizacije ostrejšega scenarija v prvih letih, ko se pričakuje obsežnejše oblikovanje oslabitev za donosne izpostavljenosti po MSRP 9. Treba je opozoriti, da so to ocene na ravni bančnega sistema, kar pomeni, da verjetno vse banke ne bi prenesle tega pritiska. Banke imajo namreč različen obseg presežnega kapitala in različno tvegan portfelj.

Ob tem je treba poudariti, da bodo banke presežni kapital porabljele za kritje izgub iz različnih virov, tako izgub iz poslovanja kot sprememb zneskov tveganju prilagojene izpostavljenosti. Poleg tega se je pomembno zavedati, da so kapitalski presežki in struktura ter tveganost naložb po posameznih bankah različni. Za banke s slabšim kapitalnim položajem oziroma manjšimi presežki, med katere sodijo majhne domače banke in hranilnice, bo pokrivanje nastalih izgub iz različnih tveganj lahko pomenilo večji izziv. Izračuni temeljijo na določenih scenarijih, ki bodo zaradi Covid-19 krize lahko

²⁶ Za razliko od analize v 4. poglavju, ki se ukvarja s kreditno kapaciteto bančnega sistema in predpostavlja, da banke ustavijo kreditno aktivnost, ko se približajo določeni meji kapitalnega količnika, tu ocenjujemo sposobnost absorpcije NPE, za katero (lahko) banke, če so v to primorane, porabijo tudi CCoB.

²⁷ Upoštevamo porabo CCoB, P2G in celotni dobiček po obdavčitvi iz leta 2019.

²⁸ Na podlagi tabele 2.1.

²⁹ Primerjava temelji na preračunih na podlagi priloge 4 in 5. Pri izračunu simulacije NPE ob porabi presežnega kapitala in lanskoletnega dobička je uporabljena konservativna ocena parametra LGD.

drugačni. Predpostavljena drugačna dinamika scenarijev bi vplivala na delež oslabitev donosnih izpostavljenosti, ki porabljajo presežni kapital.

3.2 Likvidnost bančnega sistema

Odpornost bančnega sistema je z vidika likvidnosti po obeh scenarijih v prvem letu srednja, v drugem pa nizka. Ocenjujemo tudi, da bo kriza v naslednjih mesecih imela negativen, vendar ne bistven učinek na likvidnost bančnega sistema. Kljub temu se bo trenutno ugoden likvidnostni položaj bančnega sistema s trajanjem epidemije Covid-19 in obsežnostjo njenih posledic v prihodnje predvidoma poslabšal.

Likvidnostni položaj bančnega sistema je trenutno ugoden, bistvenih sprememb zaradi pojava epidemije še nismo zaznali. Obseg primarne in sekundarne likvidnosti³⁰ je bil lani in v prvem četrtletju letos na visoki ravni. Delež primarne likvidnosti je marca znašal 13,5 % bilančne vsote (5,7 mrd EUR), delež sekundarne likvidnosti pa 18 % (7,5 mrd EUR). Količnik likvidnostnega kritja (LCR) močno presega regulatorno raven in Slovenijo uvršča na drugo mesto med državami EU (Priloga 2).³¹ Marca letos je LCR znašal 288 %, vendar so razlike med bankami precejšnje. Velik ostaja tudi delež prostega sklada finančnega premoženja (70 % oz. 2,7 mrd EUR), ki bankam omogoča pridobitev dodatnih virov pri ECB. Razmerje med posojili in vlogami NBS (LTD) je marca letos znašalo 76 %. V nastalih okoliščinah bo na zmanjšanje razmerja vplivalo predvideno zmanjševanje posojil nebančnemu sektorju, ki bo najverjetneje ublaženo z interventnimi ukrepi, usmerjenimi v likvidnostna posojila podjetjem. Pritiski na zmanjšanje razmerja LTD bodo nekoliko ublaženi tudi zaradi pričakovanega zmanjšanja vlog podjetij in gospodinjev.

Zaradi epidemije Covid-19 in obsežnosti njenih posledic se bo v prihodnje trenutno ugoden likvidnostni položaj bančnega sistema poslabšal. S tem se bo znižala tudi odpornost bank. Covid-19 negativno vpliva na aktivnost podjetij (začasna ustavitev poslovanja), kar posledično lahko poveča njihovo porabo sredstev, ki jih imajo na računih pri bankah, podobna sprememba v vedenju zaradi upada ali izgube dohodkov pa je mogoča tudi pri prebivalstvu (več v poglavju 2.5). Obseg uporabe morebitnih prostih sredstev s strani gospodinjev in podjetij določa, kakšni bodo splošni učinki na gospodarstvo, kar lahko vpliva tudi na banke in denarni tok v bančnem sistemu. Spremembe denarnega toka lahko vplivajo na likvidnost in se odrazijo v zmanjšanju kazalnika LCR.

Na poslabšanje likvidnostnega položaja bančnega sistema bodo v prihodnjem letu med drugim vplivali tudi odlogi plačil obveznosti kreditorejmalcev v okviru vladnega ukrepa za blažitev posledic epidemije na gospodarstvo. Učinek ukrepa na likvidnost bo seveda odvisen od obsežnosti posledic epidemije za gospodarstvo. Simulacija v Prilogi 3 kaže, da v skladu s prej predstavljenimi makroekonomskimi scenariji in nadaljnjimi predpostavkami kriza ne bo bistveno oslabila odpornosti bank na likvidnostno tveganje.

Predhodni rezultati analize, ki temeljijo na simulaciji, kažejo, da na podlagi obstoječih predpostavk ocenjeni učinki krize in odlogi odplačevanja posojil na likvidnost bank do konca leta niso skrb vzbujajoči po blažjem scenariju, vendar pa kažejo, da je potrebno podrobno spremljanje, če bi se kriza razvijala po ostrejšem drugem scenariju (tabela 3.1). Trenutno ukrepi denarne politike, ki jih je sprejela ECB v podporo likvidnosti bank, zadostujejo, zato je na tej stopnji prezgodaj obravnavati druge ukrepe za podporo likvidnosti bank.

Tabela 3.1: Simulirano zmanjšanje neto denarnih tokov bank v letu 2020^(a)

		Blažji scenarij	Ostrejši scenarij
Kriza in ukrep odloga odplačevanja posojil ^(b)	v mio EUR	1.327	3.042
	v odstotkih likvidnih sredstev*	6 %	15 %
	v mio EUR	826,3	2.088

³⁰ Primarna likvidnost obsega gotovino v blagajni, imetja na računih pri Banki Slovenije ter terjatve do bank in hranilnic na vpogled. Sekundarna likvidnost temelji na podatkih likvidnostne lestvice ter obsega vrednostne papirje Republike Slovenije in tuje tržne vrednostne papirje, najmanj bonitete BBB.

³¹ Zadnji razpoložljiv podatek za države EU je september 2019.

Kriza brez ukrepa odloga odplačevanja posojil ^(c)	v odstotkih likvidnih sredstev*	4 %	10 %
Opombe:			
(a) Predpostavki: (1) del posojil NFD postane nedonosen ali pa je plačilo odloženo; (2) zmanjšajo se vloge NFD in gospodinjstev na vpogled, kar je posledica v scenariju predvidenega zmanjšanja dodane vrednosti oziroma plač.			
(b) Posojila z odloženim odplačevanjem izkazujejo v scenariju predvideno zmanjšanje dodane vrednosti in padec plač.			
(c) Ocena nedonosnih posojil izhaja iz ocen v Prilogi 4.			
* Tukaj obravnavana likvidna sredstva ustrezajo števcu količnika likvidnosti KL2 na dan 31. marca 2020.			

Vir: Ocene Banke Slovenije.

Pri soočanju s posledicami epidemije Covid-19, ki bodo vplivale na likvidnostni položaj bančnega sistema, bodo bankam v pomoč sprejeti ukrepi denarne politike s strani ECB, katerih namen je zagotoviti zadostno likvidnost v bančnih sistemih in likvidnostno podporo gospodarstvu. Slovenske banke, ki so imele marca za 1.043 mio EUR obveznosti do Evrosistema, bodo s trajanjem in obsežnostjo z epidemijo povezane krize te obveznosti v prihodnje predvidoma povečale, bodisi zaradi previdnostnih razlogov bodisi zaradi dodatnih potreb po likvidnosti. Slednje velja predvsem za banke z manjšimi likvidnostnimi presežki. Ukrepi denarne politike ECB so predstavljeni med ukrepi ECB v Prilogi 1.

Poleg ukrepov denarne politike je ECB bankam dovolila zmanjšanje količnika LCR pod 100 %. To bo pri uravnavanju likvidnosti oziroma sposobnosti pokrivanja odlivov pomagalo bankam z nižjimi likvidnostnimi presežki. Na ravni slovenskega bančnega sistema je LCR marca znašal 288 %, kar pomeni 6,9 mrd EUR likvidnostnega presežka nad regulatorno zahtevo (100 %).

3.3 Podjetja

Podjetja so se takoj ob razglasitvi epidemije in ustavitve poslovanja morala soočiti s problemom likvidnosti. Interventni zakoni, sprejeti zaradi ublažitve likvidnostnega šoka in ohranjanja sposobnosti podjetij za nadaljevanje poslovanja po ponovnem zagonu gospodarstva ter ohranjanja delovnih mest, bodo lahko prispevali k ohranjanju večjega dela gospodarstva. V to krizo so podjetja vstopila finančno bolj odporna kot v prejšnjo krizo. Visoki dobički, ustvarjeni v preteklih letih, manjši finančni vzvod in velik obseg likvidnih sredstev pri bankah kažejo močno izboljššan finančni položaj podjetij. Finančni vzvod se je zmanjšal na 89 %, kar je najnižja vrednost v zadnjih 15 letih. Kazalniki kreditne sposobnosti podjetij in bremena servisiranja dolga prav tako dosegajo najugodnejše ravni do zdaj. Dober izhodiščni položaj ob vstopu v obdobje recesije je lahko omilil prvi likvidnostni šok v podjetjih, vendar pa bodo k premostitvi likvidnostnih težav v prvem letu poslovanja levji delež prispevali interventni zakoni države. Ti so še zlasti pomembni za mikro in majhna podjetja ter sektor samostojnih podjetnikov, ki predstavljajo bolj ranljivo skupino podjetij. Po podatkih likvidnostne lestvice so se terjatve do gospodarstva v marcu po pričakovanjih povečale. Pomembno je, da se tudi v primeru podaljšanja obdobja recesije prek trajanja epidemije in ukrepov, namenjenih njeni zaježitvi, nadaljujejo potrebni ukrepi za preprečitev večje škode v gospodarstvu.

3.4 Gospodinjstva

Finančna struktura premoženja in kazalniki zadolženosti gospodinjstev so pred epidemijo kazali razmeroma visoko odpornost v primeru poslabšanja gospodarskih razmer. Zaradi izrazito negativnih posledic epidemije lahko v prihodnjih četrtletjih pričakujemo slabitev odpornosti, ki bo posledica povišane stopnje brezposelnosti na 6 % po blažjem scenariju oziroma na 8,5 % po ostrejšem scenariju, medtem ko se bo stopnja zaposlenosti znižala med 1,8 % in 4,7 %.³² Že aprila 2020 se je število brezposelnih v primerjavi z marcem povečalo za 13,9 %, v primerjavi z lanskim aprilom pa za 19,9 %.³³ Tudi pri tistih, ki bodo ohranili zaposlitev, bo lahko prišlo do upada bruto razpoložljivega dohodka, kar bo skupaj z zmanjšanim zaupanjem vplivalo na večji padec bruto varčevanja in investicij gospodinjstev. Možnost takega odziva gospodinjstev potrjuje tudi anketa o življenjskih pogojih (SILC),³⁴ ki kaže, da je za 80 % do 90 % anketirancev, obremenjenih s plačilom obrokov ali odplačili

³² Vir za stopnje brezposelnosti in zaposlenosti je gradivo Analiza učinkov Covid-19 na slovensko gospodarstvo.

³³ Vir: ZRSZ.

³⁴ Anketo v Sloveniji izvaja SURS, podatki so razpoložljivi do leta 2018.

nestanovanjskih posojil,³⁵ tako odplačilo že zdaj pomenilo veliko ali srednje breme. V zadnjih letih se je delež gospodinjstev, ki so v obdobju enega leta večkrat zamujala pri plačevanju stanovanjskih stroškov³⁶, zmanjšal (znašal je 16 % v letu 2014 in 10 % v letu 2018), verjetno pa lahko pričakujemo povratek zamud na vrednosti, dosežene v letih prejšnje krize.

Na vedenje gospodinjstev pomembno vplivajo tudi gibanja na finančnih trgih, saj obsegajo naložbe v lastniški kapital, delnice in enote vzajemnih skladov skoraj 30 % finančnega premoženja gospodinjstev. V marcu so svetovni borzni indeksi samo v nekaj tednih izgubili tudi več kot 30 % vrednosti od vrhov, doseženih še v letu 2020. Konec marca in v aprilu so vrednosti borznih indeksov postopoma okrevale, kar se odraža tudi v razpoložljivem finančnem premoženju gospodinjstev. Delež vlog in gotovine, ki predstavljata vrednostno najbolj stabilno in najbolj likvidno obliko premoženja, kar pomembno vpliva na odpornost gospodinjstev v času zaostrenih gospodarskih razmerah, v zadnjih letih ostaja stabilen pri 48 %. Prav tako se je zadolženost gospodinjstev, merjena z deležem njihovih finančnih obveznosti v razpoložljivem dohodku in v deležu BDP, zniževala kljub nominalni rasti obveznosti v preteklih dveh letih, za 4,8 % v letu 2019 in za 5,8 % v letu 2018. Ob upoštevanju scenarijev zmanjšanja BDP lahko predpostavljamo, da bi se finančne obveznosti v deležu BDP povečale, saj kratkoročno ni mogoče pričakovati večjega razdolževanja gospodinjstev. Kljub temu ostajajo povprečne finančne obveznosti gospodinjstev v deležu BDP (30,8 %) pod povprečjem evrskega območja (65,4 %).

Visoka rast potrošniških posojil, prisotna tudi v obdobju umirjanja gospodarske rasti v Sloveniji in tudi njenih glavnih trgovinskih partnericah, je krepila tveganje v segmentu potrošniških posojil. Banka Slovenije je v letih 2016 in 2018 uvedla makrobonitetna priporočila z namenom preprečitve morebitnega zniževanja kreditnih standardov v bankah na področju stanovanjskih in potrošniških posojil. Medletne rasti stanovanjskih posojil so bile od uvedbe priporočila stabilne ter so se gibale med 4 % in 5 %. Zaradi zmerne rasti stanovanjskih posojil zaostritev ukrepov ni bila potrebna. Kljub temu se tveganja, povezana z visoko rastjo potrošniških posojil, niso zmanjšala, saj so se ročnosti in zneski potrošniških posojil še naprej zviševali, prav tako pa je bila rast potrošniških posojil še vedno visoka (več kot dve leti je medletno presežala 10 %). Kljub priporočilu se je izpostavljenost bank do potrošniških posojil na ravni sistema povečala. V zadnjih treh letih se je povečal tudi delež potrošniških posojil v bruto domačem proizvodu.

Banka Slovenije je v letu 2019 zaradi zaježitve kopičenja tveganj uvedla zavezujoč makrobonitetni ukrep za kreditiranje prebivalstva, ki se je v zadnjih mesecih preteklega leta in v prvih dveh mesecih leta 2020 odrazil v znižanju medletne rasti potrošniških posojil. Zaradi posledic Covid-19 se pričakuje nadaljnji, strm upad medletne rasti posojil gospodinjstvom. Nova potrošniška posojila so se marca v primerjavi s februarjem zmanjšala za 26 %, aprila pa, prav tako v primerjavi s predkriznim februarjem, za okrog 70 %. Nova stanovanjska posojila so se v marcu povečala za približno 7 %, aprila pa zmanjšala za 11 % (oboje v primerjavi s februarjem).³⁷

V luči Covid-19 se bodo razmere na trgu dela poslabšale, s tem pa se bo slabšala tudi sposobnost gospodinjstev za odplačevanje obstoječega dolga. Ob tem se bodo povečale tudi potrebe gospodinjstev po dodatnih likvidnih sredstvih za soočenje s posledicami Covid-19.

³⁵ Več kot 60 % anketirancev v letu 2018 sicer ni imelo tovrstnega bremena.

³⁶ Stanovanjski stroški vključujejo vse stroške, povezane s stanovanjem – morebitni stanovanjski ali hipotekarni kredit, najemnina, zavarovanje, stroški za elektriko, voda, plin, ogrevanje ipd.

³⁷ Mesečne spremembe v marcu in aprilu temeljijo na podatkih baze SISBON.

Simulirali³⁸ smo odstopanja od ukrepa omejevanja DSTI ob predpostavki, da bi se dohodek kreditojemalcev zmanjšal za med 10 % in 50 %.^{39, 40} Ker je maksimalni dovoljeni DSTI odvisen od dohodka kreditojemalca, odstopanja kažejo delež potencialno problematičnih kreditojemalcev. Analiza predpostavlja, da se dohodek kreditojemalca zmanjša takoj po odobritvi posojila. Tak scenarij se lahko odvije na primer, ko je delavec zaradi Covid-19 poslan na čakanje in namesto celotne plače prejema le 80-odstotno nadomestilo. Tudi če delavec izgubi službo in je upravičen do denarnega nadomestila za primer brezposelnosti, se njegov DSTI lahko precej zviša.⁴¹ Ugotavljamo, da je delež odstopanj precej občutljiv za spremembo dohodka kreditojemalca. To velja za stanovanjska in tudi potrošniška posojila. V letu 2019 je okrog četrtnina potrošniških in šestina stanovanjskih posojil odstopala od ukrepa omejevanja DSTI. Ob 20-odstotnem zmanjšanju dohodka bi se delež odstopanj povečal za 15 odstotnih točk (na 41 %) pri potrošniških in za kar 22 odstotnih točk (na 38 %) pri stanovanjskih posojilih. To nakazuje potencialne težave teh kreditojemalcev pri odplačevanju posojil in drugih obveznosti.

Tabela 3.2: Simulacija odstopanj DSTI v letu 2019 v odvisnosti od spremembe dohodka

mio EUR	Vsa posojila	Dejansko	-10 %	-20 %	-30 %	-40 %	-50 %
Potrošniška posojila	1.207	320 (26 %)	409 (34 %)	491 (41 %)	589 (49 %)	696 (58 %)	817 (68 %)
Stanovanjska posojila	1.122	175 (16 %)	296 (26 %)	424 (38 %)	562 (50 %)	713 (64 %)	855 (76 %)

Vir: BSMAP in anketni podatki. Številke prikazujejo skupen znesek posojil, ki bi odstopala od ukrepa omejevanja DSTI. V oklepaju so ta posojila izražena kot odstotek vseh novoodobrenih posojil tisto leto.

³⁸ Pomanjkljivosti analize: (a) Podatki o dohodku niso nujno usklajeni s Sklepom o makrobonitetnih omejitvah kreditiranja prebivalstva, saj se v dohodek lahko upoštevajo tudi iz izvršbe izvzeti dohodki, ki se za namen Sklepa v dohodek ne štejejo. (b) Podatek o strošku servisiranja dolga ne vključuje lizinskih obveznosti, zato je verjetno podcenjen, torej so odstopanja od ukrepa DSTI najverjetneje prenizka. Glede na preliminarne podatke iz SISBON-a je v letu 2019 povprečna lizinska obveznost znašala okrog 200 EUR. (c) V anketnih podatkih celotni dolg kreditojemalca ne vključuje nujno dolga pri vseh kreditojemalcih, nekatere banke so poročale le dolg pri sebi, nekatere pa le znesek novoodobrenega posojila. (d) V preteklosti smo že ugotavljali, da kakovost anketnih podatkov ni vedno zanesljiva, ter se lahko razlikuje med bankami in leti. (e) Vsi podatki ne izhajajo iz istega podatkovnega vira. Podatki za stanovanjska posojila in za potrošniška posojila za četrto četrtletje 2019 so iz rednega poročanja BSMAP, podatki za potrošniška posojila za 2019 Q1 – Q3 so iz anket.

³⁹ V primerih, kjer je kreditojemalcev več (podatki za četrto četrtletje 2019 in pozneje), smo predpostavili, da se dohodki znižajo enako za vse kreditojemalce.

⁴⁰ Za namene Sklepa o makrobonitetnih omejitvah kreditiranja prebivalstva se DSTI izračuna na podlagi dohodkov v preteklih 12 mesecih. To pomeni, da bi se DSTI tudi v primeru, da se dohodek v trenutku zniža na 0 EUR, zniževal le postopoma. V naši analizi odstopanja DSTI izračunamo ob predpostavki, da se dohodek v trenutku zniža za celotno obdobje 12 mesecev. Tovrstna analiza je smiselna, saj le podatek o višini DSTI brez podatka o dohodku ne pove nič o obremenitvi kreditojemalca.

⁴¹ Višina denarnega nadomestila prve tri mesece prejemanja znaša 80 %, v naslednjih devetih mesecih 60 %, po izteku enega leta pa 50 % povprečne mesečne plače, ki jo je upravičenec prejel v obdobju 8 mesecev (mlajši od 30 let pa v obdobju 5 mesecev) pred mesecem nastanka brezposelnosti. Izplačano denarno nadomestilo ne more biti nižje od 530,19 EUR in ne višje od 892,50 EUR bruto. Čas prejemanja nadomestila je odvisen od starosti in zavarovalne dobe pred izgubo zaposlitve. Več: https://www.ess.gov.si/iskalci_zaposlitve/denarno_nadomestilo.

4 VPLIV UKREPOV ZA OMILITEV POSLEDIC EPIDEMIJE NA BANČNI SISTEM

Država, Evropska centralna banka in Banka Slovenije so se zelo hitro odzvale na preteče gospodarske posledice epidemije s širokom naborom ukrepov, ki so prikazani v Prilogi 1.⁴²

Ukrep odloga plačila obveznosti kreditojemalcev lahko ugodno vpliva na zmanjšanje kreditnega tveganja v bankah, vendar le v obdobju njihove veljavnosti. V tem času se lahko zmanjša likvidnostni pritisk v podjetjih, odložena plačila pa ne bodo samodejno prerazvrščena med restrukturirana, temveč bo to prepuščeno individualni presoji posameznih primerov. Hkrati bodo banke za opredelitev neplačila uporabile štetje dni zamud na podlagi spremenjenega odloga plačil, kar bo vplivalo na opredelitev nedonosne izpostavljenosti. Glede na omejeno trajanje ukrepa obstaja tveganje, da bodo ti ukrepi imeli močan učinek le v horizontu enega leta, po tem obdobju pa se bodo banke brez dodatnih ukrepov lahko soočile z večjim poslabšanjem kakovosti portfelja. Pozitivne učinke bodo imela tudi likvidnostna posojila podjetjem, ki jih bodo banke odobravale z državnim jamstvom. Številna podjetja, ki jim bo izpad ali upad poslovanja povzročil izpad likvidnosti, bodo s tem ukrepom lažje premostila obdobje do normalizacije razmer. Ker zakon omogoča poroštvo tudi za posojila z ročnostjo do pet let, bo ta ukrep pomembno povečal možnost preživetja podjetij v tem obdobju.

ECB je zaradi zagotavljanja zadostne likvidnosti v sistemu bankam dovolila začasno zmanjšanje količnika LCR tudi pod 100 %, kar v stresnih razmerah izrecno dopušča tudi CRR. To bo pri uravnavanju likvidnosti oziroma sposobnosti pokrivanja odlivov pomagalo bankam z nižjimi likvidnostnimi presežki. Na ravni bančnega sistema je LCR marca znašal 288 %, kar pomeni 6,9 mrd EUR likvidnostnega presežka nad regulatorno zahtevo (100 %).

Banka Slovenije je zaradi povečanja odpornosti bančnega sistema na finančne šoke in ohranjanja finančne stabilnosti ter preprečitve nastanka motenj v finančnem sistemu uvedla začasno omejitev razdelitev dobičkov bank. Kapital bančnega sistema se bo torej z zadržanjem celotnega dobička, ustvarjenega v lanskem letu, povečal za 523 mio EUR,⁴³ skupna kapitalna ustreznost na posamični osnovi pa bi se po ocenah lahko povečala za do 2,3 odstotne točke na 22,4 %. Ukrepi ECB SSM, ki obsegajo sprostitev napotkov drugega stebra (P2G) in rahljanje kriterijev primernosti instrumentov za pokrivanje zahtev drugega stebra (»P2R relief«), bankam omogočajo sprostitev kapitala, ki na ravni slovenskega bančnega sistema znaša skupaj 1,6 mrd EUR.⁴⁴

Banke bodo lahko ta kapital porabile za pokrivanje izgub iz povečanih tveganj, čeprav je eden izmed ključnih ciljev teh ukrepov zagotavljati ustrezno likvidnost oziroma bančno kreditiranje najbolj prizadetih delov gospodarstva in prebivalstva. Ključno tako postaja razumevanje kreditne kapacitete (»manevrskega prostora«), ki ga ima slovenski bančni sistem v primeru realizacije različnih makroekonomskih šokov in ob upoštevanju sprejetih blažilnih ukrepov na ravni države (poroštvo RS/obveznice SID), Banke Slovenije (omejitev razdelitev dobičkov) in ravni Enotnega nadzornega mehanizma oziroma Banke Slovenije (omilitve kapitalskih zahtev).

Kreditna kapaciteta, kot jo razumemo v tem gradivu, predstavlja le teoretično zmožnost bančnega sistema za oskrbo gospodarstva in prebivalstva s krediti glede na trenutni kapitalski položaj in glede na vplive eksogenih dejavnikov. Gre torej za maksimalni obseg kreditne ponudbe, ki še zagotavlja solventen in stabilen bančni sistem. Ocena kapacitete ni neposredno povezana s predvidevanji gibanja kreditne rasti, ampak pomeni le hipotetičen maksimum, ki je razpoložljiv, ob upoštevanju trenutnega (statičnega) položaja ter ob neupoštevanju dejstva, da bodo banke in njihove stranke svoje vedenje še naprej prilagajale spreminjajočim se ekonomskim razmeram (novim ali povečanim tveganjem, likvidnostnemu položaju, povpraševanju po posojilih itd.).⁴⁵

⁴² Prikazani so ukrepi, kot so bili sprejeti do 30. 4. 2020.

⁴³ Upošteva se dobiček po obdavčitvi na posamični osnovi za 31. 12. 2019 za vse banke, razen podružnic, ki ne zajema naknadnih popravkov ene od bank. Ob tem je treba poudariti, da bi do povečanja regulatornega kapitala v višini 523 mio EUR prišlo, če bi se za vključitev celotnega dobička v regulatorni kapital odločile vse banke.

⁴⁴ Pri oceni ne upošteva sprostitev zahtev P2G in P2R (primernosti instrumentov), medtem ko je CCoB še vedno zavezujoč (njegovo nedoseganje nadzornik sicer obravnava omiljeno) in se v oceni »presežnega kapitala« iz ukrepov ECB SSM ne upošteva.

⁴⁵ Več o vedenju bank, kot ga predvidevajo same v okviru ankete BLS, v poglavju 2.2.

Metodologija izračuna temelji na obratnih stresnih testih (»reverse stress tests«), z uporabo pristopa »od zgoraj navzdol«, ki na podlagi ciljnega kapitalskega količnika in poslabšanja kakovosti kreditnega portfelja bank oceni kreditno kapaciteto bančnega sistema.⁴⁶

V analizi učinkov blažilnih ukrepov z vidika spremembe kreditne kapacitete bančnega sistema ocenjujemo nekatere sprejete ukrepe za zaježitev učinkov krize na gospodarstvo in prebivalstvo. Vključeni so državno poroštvo za kritje likvidnostnih potreb podjetij, makrobonitetni ukrep omejitve razdelitev dobičkov bank in paket nadzorniških ukrepov, vezanih na omilitev kapitalskih zahtev.⁴⁷ Scenarij ne upošteva makroekonomskega šoka (kot v opombah predstavljena scenarija), temveč se osredotoča le na oceno višine učinka izvedenih ukrepov na kreditno kapaciteto bančnega sistema.⁴⁸

Do povečanja kreditne kapacitete prihaja iz naslova treh kanalov: (i) spremembe ciljnega kapitalskega količnika oziroma kapitalskih zahtev, (ii) spremembe kapitalske moči (zadržani dobički ali izgube) in (iii) spremembe efektivne uteži tveganja (kot posledice sprememb v naložbeni politiki plasiranja presežne kreditne kapacitete in vrste poroštva).

- i) **Učinek zmanjšanja kapitalskega količnika** se v simulacijah primarno pripozna v povečanju tvegane izpostavljenosti, ki rezultira v povečanju kreditne kapacitete po upoštevanju ustreznih uteži tveganja. Uteži tveganja so izračunane na presečni datum 31. 12. 2019 za segmenta podjetij in prebivalstva. V simulacijah je privzeto, da bo presežna kreditna kapaciteta primarno (75 %) namenjena servisiranju podjetij, kar se kaže v nekoliko večji uporabljeni uteži, kot pa v primeru, da bi se kreditna kapaciteta v večji meri prelila v segment prebivalstva.
- ii) **Učinek zadržanja dobičkov** oziroma učinek izgube⁴⁹ se neposredno pripozna v kapitalu kot povečanje ali zmanjšanje kapitala. Posledično ta dejanska sprememba kapitala neposredno vpliva na kreditno kapaciteto prek spremembe tvegane izpostavljenosti.
- iii) **Učinek poroštva** na kreditno kapaciteto se pripozna v efektivnem zmanjšanju uteži tveganja v primeru zavarovanja s poroštvom RS ali z obveznicami SID banke.

Rezultati simulacije potrjujejo, da je celotni obseg sprejetih blažilnih ukrepov velik in se kaže v povečanju kreditne kapacitete, ki bistveno presega potrebe (povpraševanje) tudi v primeru realizacije izrazito stresnih razmer. Učinki scenarija so v nadaljevanju predstavljeni po posameznih ukrepih in skupnem učinku, ki ni neposredno aditivna količina.

- **Učinek poroštva države** za zagotavljanje likvidnosti »sprosti« med 180 mio EUR (v primeru obveznic SID banke) in 260 mio EUR (v primeru poroštva RS) kapitala v primeru ohranitve količnika KK in statične bilance, kar se posledično odraža v dodatni kreditni kapaciteti v višini 1,3 mrd EUR oziroma **1,9 mrd EUR**.
- **Učinek zadržanja dobičkov** v višini 100 % dobička konec leta 2019 poveča kapitalsko moč bančnega sistema za več kot 0,5 mrd EUR,⁵⁰ kar se odraža v dodatni kreditni kapaciteti v višini **3,9 mrd EUR**.

⁴⁶ Izračuni temeljijo na podatkih sistema bank in hranilnic po stanju na dan 31. 12. 2019 na individualni ravni konsolidacije. Izračun je izveden ob upoštevanju statične bilance stanja in izkaza poslovnega izida z edino izjemo učinka povečanja oslabitev in rezervacij. Časovni horizont izračunov je do konca leta 2020. Izračuni vsebujejo le učinek poslabšanja kakovosti kreditnega portfelja bank prek ocene povečanja oslabitev in rezervacij, kot je predstavljeno v drugem poglavju tega gradiva. Druge komponente zaslužka bank ostajajo enake vrednostim iz konca leta 2019.

⁴⁷ Učinek je simuliran na polno višino paketa omilitev kapitalskih zahtev (P2G in »P2R relief«) oziroma znižanje KK na 13,0 % ter tudi ob upoštevanju realnejšega zmanjšanja količnika KK na 15,0 %.

⁴⁸ Poleg opisanega sta bila analizirana še dva scenarija (teh scenarijev ne smemo enačiti s scenariji iz analize kreditnega tveganja, ki jih navajamo v drugih poglavjih), ki prav tako rezultirata v zadostni in presežni kreditni kapaciteti. Prvi predvideva upad BDP v skladu z blažjim scenarijem in s tem poslabšanje kakovosti kreditnega portfelja bank, ki se kaže v dodatnih oslabitvah in rezervacijah v višini slabih 0,6 mrd EUR. Ciljni kapitalski količnik (KK) se spusti na 18,0 %, kar še vedno zagotavlja visoko kapitalsko ustreznost bančnega sistema kljub predpostavljenim višjim nadzorniškimi kapitalskim zahtevam (v primerjavi z letom 2019). Drugi scenarij predvideva upad BDP v skladu z ostrejšim scenarijem in s tem poslabšanje kakovosti kreditnega portfelja bank, ki se kaže v dodatnih oslabitvah in rezervacijah v višini približno 0,9 mrd EUR (oziroma v višini 1,1 mrd EUR v primeru upoštevanja ostrejših kreditnih parametrov). Ciljni KK se spusti na 15,0 %, kar tudi v stresnih razmerah zagotavlja ustrezno kapitaliziranost bančnega sistema, ki presega trenutne nadzorniške kapitalске zahteve in upošteva dodatni prostovoljni blažilnik v višini 1 o. t.

⁴⁹ Če povečanje oslabitev in rezervacij presega druge komponente izkaza poslovnega izida.

⁵⁰ Vrednost predstavlja neto dohodek 15 bank in hranilnic (bruto dohodek – oslabitve za leto 2019), pri čemer se učinek kreditnega tveganja popravlja za vsak scenarij posebej. V prikazanem scenariju je učinek povečanja kreditnega tveganja postavljen na nič.

- **Največji učinek ima omilitev kapitalskih zahtev**, saj bi se ob polni sprostitvi presežka kapitala nad kapitalskimi zahtevami, upoštevanju rahljanja kriterijev primernosti instrumentov za pokrivanje zahtev drugega stebra (»P2R relief«) in popolnem nedoseganju napotkov drugega stebra⁵¹ KK znižal na 13,0 %, kar bi omogočilo ekstremno povečanje bilančne vsote.⁵² Takega znižanja realno ni mogoče pričakovati, saj je treba ohranjati ustrezno kapitalsko moč tudi v stresnih razmerah, predvsem pa zagotavljati realen mehanizem povratka v »normalno stanje«. Banke se nadalje bojijo posledic stigme, ki bi bila lahko povezana s takim upadom kapitala. **Hkrati so potrebe gospodarstva in prebivalstva po likvidnosti in posojilih pokrite že pri bistveno nižjih sprostitvah KK.** Posledično zato ni mogoče pričakovati, da bi banke uporabljale tako velika zmanjšanja kapitalskega količnika iz sprostitve kapitalskih zahtev. Če se kapitalski količnik spusti na raven kapitalskih zahtev iz leta 2019, vključujoč dodatni pribitek v višini 1 o. t., je nova kreditna kapaciteta enaka **11,3 mrd EUR**, »sprostitev« kapitala pa 1,2 mrd EUR.

Skupni (kumulativni) učinek vseh ukrepov v primeru znižanja KK na 15,0 % bi tako kazal v **18,4 mrd EUR** nove kreditne kapacitete (kar ustreza kar 47 % bilančne vsote) oziroma v »sproščenem« kapitalu v višini 1,9 mrd EUR

---

⁵¹ Polni paket ukrepov Enotnega mehanizma nadzora predvideva potencialno sprostitve zahtev P2G in rahljanje kriterijev primernosti instrumentov za pokrivanje zahtev P2R, medtem ko je varovalni kapitalski blažilnik (CCoB) še vedno zavezujoč (sprostili so se le ukrepi nadzornikov pri obravnavi v primeru neizpolnjevanja zahtev). Za razliko od predhodnih izračunov pokrivanja nedonosnih izpostavljenosti s presežnim kapitalom za namen ocene kreditne kapacitete efekt sprostitve CCoB ni odločilen, saj banke nedoseganja CCoB ne bi uporabljale za namen sprostitve dodatnega kreditiranja. Nadalje je v pristojnosti nacionalnih makrobonitetnih nadzornikov tudi manjšanje proticikličnega kapitalskega blažilnika (CCyB), ki je v primeru Slovenije že postavljen na 0 %.

⁵² Nova kreditna kapaciteta, ki izvira iz polnega obsega omilitve kapitalskih zahtev, znaša 18,2 mrd EUR. Ob upoštevanju vseh ukrepov (porošstvo, omejitve razdelitev dobičkov, omilitev kapitalskih zahtev) nova kapaciteta ekstremno poveča bilančno vsoto, saj kreditna kapaciteta znaša kar 26,1 mrd EUR.

5 PRILOGE

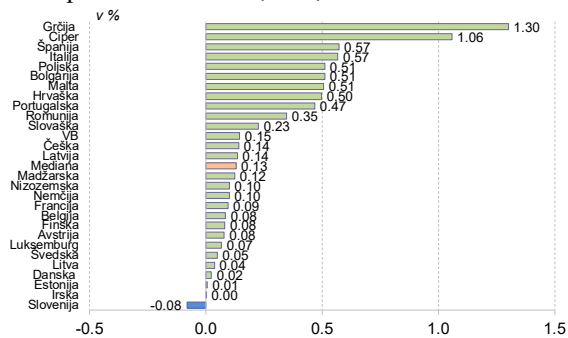
PRILOGA 1: Sprejeti ukrepi, ki neposredno vplivajo na bančni sistem

Do zdaj (do 30. 4. 2020) sprejeti ukrepi, ki neposredno vplivajo na bančni sistem, vključujejo naslednje:

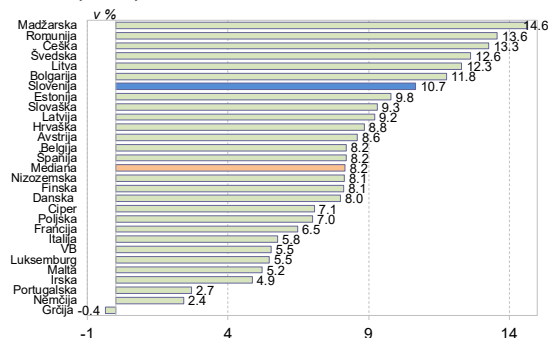
1. Državni zbor:
  - Zakon o interventnem ukrepu odloga plačila obveznosti kreditojemalcev (ZIUOPOK); Zakon o interventnih ukrepih za zaježitev epidemije Covid-19 in omilitev njenih posledic za državljane in gospodarstvo (ZIUZEOP); Odlog plačila obveznosti kreditojemalcev (65. člen, poročstvo);
  - Zakon o zagotovitvi dodatne likvidnosti gospodarstvu za omilitev posledic epidemije Covid-19 (ZDLGPE).
2. Banka Slovenije:
  - Sklep o odlogu in prenehanju obveznosti poročanja bank, hranilnic, podružnic držav članic, plačilnih institucij, družb za izdajo elektronskega denarja, menjalcev in drugih obveznikov;
  - Sklep o makrobonitetni omejitvi razdelitev dobičkov bank;
  - Sklep o določitvi prodajne cene zbirateljskih kovancev.
3. ECB:
  - dodatni neto nakupi vrednostnih papirjev (v okviru programa APP odobreni dodatni nakupi v višini 120 mrd EUR) in uvedba izrednega začasnega programa odkupov vrednostnih papirjev (The temporary pandemic emergency purchase programme – PEPP) v višini 750 mrd EUR;
  - uvedba dodatnih, t. i. premostitvenih operacij dolgoročnejšega refinanciranja (ODR) po ugodnih obrestnih merah ter dodatnih izrednih, neciljno usmerjenih operacij dolgoročnejšega refinanciranja ob pandemiji (PELTRO), ki ne bodo pogojevane s posojilno aktivnostjo bank;
  - ublažitev pogojev operacij dolgoročnejšega refinanciranja (TLTRO-III), kot so znižana obrestna mera, višji možni obseg izposoje, ukinjena 10-odstotna omejitev črpanja stanja na posamezni operaciji ipd.;
  - celovit nabor dodatnih ukrepov za blažitev zahtev premoženja za zavarovanje pri Evrosistemu (kolateral), s katerim se bo povečal razpoložljivi kolateral bank, ki jim bo omogočal pridobitev večjega obsega sredstev pri Evrosistemu;
  - začasno zmanjšanje količnika LCR tudi pod 100 %, kar v stresnih razmerah izrecno dopušča tudi CRR;
  - vloga posojilodajalca v zadnji sili za solventne banke – ponudba likvidnosti bankam za daljša obdobja po (negativni) stopnji za odprto ponudbo mejnega depozita, brez kakršnih koli pogojev;
  - začasno poslovanje bank pod ravno kapitala, opredeljenega s smernicami 2. stebra (P2G), varovalnim kapitalskim blažilnikom (CCoB) in količnikom likvidnostnega kritja (LCR). ECB meni, da bodo ti začasni ukrepi okrepljeni z ustrezno sprostivjo proticikličnega kapitalskega blažilnika (CCyB) s strani nacionalnih makrobonitetnih organov;
  - banke bodo lahko delno uporabile tudi kapitalske instrumente, ki ne spadajo pod temeljni lastniški kapital (CET1), na primer dodatne instrumente Tier 1 ali Tier 2, za izpolnitev zahtev stebra 2 (P2R);
  - napotki glede obravnave MSRP 9 v okviru pandemije koronavirusa (COVID-19).
4. EBA:
  - Smernice o zakonskih in zasebnih moratorijih na odplačevanje posojil, uporabljenih zaradi pandemije COVID-19.

PRILOGA 2: Mednarodna primerjava

Slika P2.1: Stroški oslabitev in rezervacij v bilančni vsoti po državah EU 28, v %, leto 2018

Slika P2.2: Donosnost na kapital (ROE) v državah EU 28, v %, leto 2018

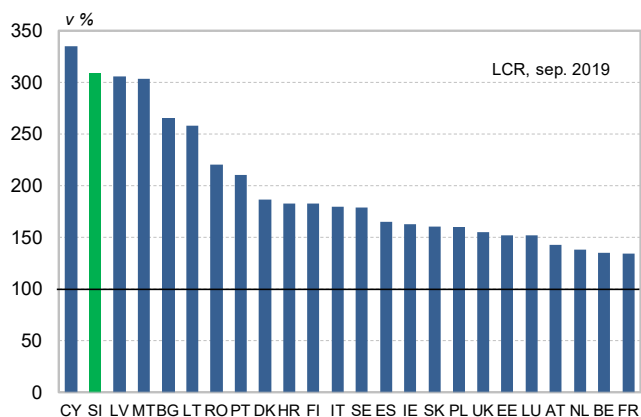

Opomba 1: Slovenski bančni sistem je bil v letu 2018 med državami EU 28 izjema pri neto sproščanju oslabitev in rezervacij, nadpovprečna je bila tudi donosnost na kapital. Donosnost na kapital v slovenskem bančnem sistemu (na podlagi podatkov ECB na konsolidirani osnovi) je za leto 2018 znašala 10,7 % in je presegala srednjo vrednost držav EU 28 (8,2 %) in povprečje v EMU (5,7 %) oziroma EU 28 (5,9 %).

Opomba 2: Negativne vrednosti na sliki levo pomenijo neto sproščanje oslabitev in rezervacij (levo). Vrednosti ROE po davkih in CBD podatkih (desno).

Vir: ECB, SDW (CBD), podatki za leto 2019 bodo v bazi predvidoma razpoložljivi v drugi polovici junija 2020.

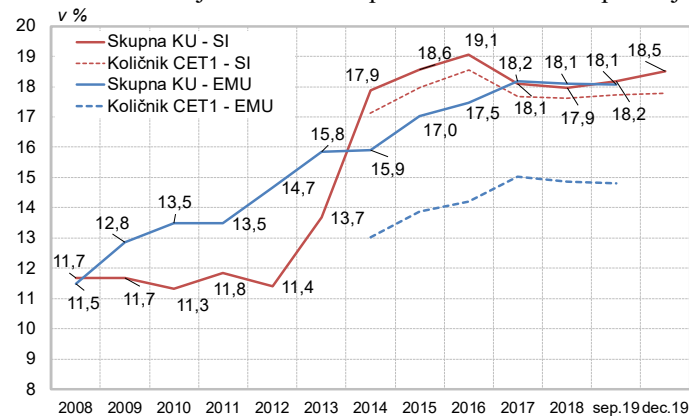
Slika P2.3: Primerjava količnikov likvidnostnega kritja po državah Evropske unije za zadnje razpoložljivo obdobje na konsolidirani osnovi (september 2019)

Opomba: Črna črta označuje minimalno regulatorno zahtevo LCR (100 %).

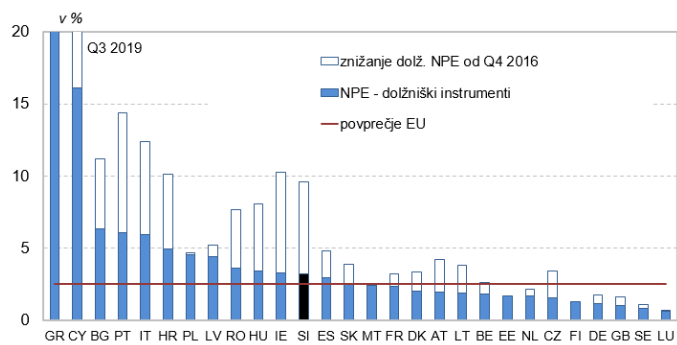
Vir: ECB (SDW).

Slika P2.4: Gibanje količnikov kapitalne ustreznosti v primerjavi z evrskim območjem na konsolidirani osnovi

Vir: ECB (SDW).

Slika P2.5: Deleži NPE dolžniških instrumentov po državah Evropske unije

Vir: ECB SDW.

PRILOGA 3: Simulacija učinka izbruha Covid-19 na likvidnost bank

Scenarij. Poleg obravnavanih makroekonomskih scenarijev se v tej simulaciji predpostavlja, da na ceno vrednostnih papirjev (obveznic in delnic), ki jih imajo banke kot likvidna sredstva, ne vplivajo nadaljnji pritiski, razen tistih, ki bi se lahko že pokazali do konca marca 2020. V naslednjih predpostavkah so zajeti ustrezni transmisijski kanali, to so posojila in vloge nebančnega sektorja, prek katerih se kriza prenaša na likvidnost bank. Prvič, nefinančne družbe zaradi zmanjšanja dodane vrednosti ne bodo zmogle v celoti odplačevati posojil, zato bodo najverjetneje izkoristile ukrep odloga odplačevanja. Drugič, če bo zmanjšanje dodane vrednosti večje od zneska odloženega odplačevanja posojil, bodo nefinančne družbe zmanjšale sredstva, ki jih imajo v obliki vlog v bankah. Tretjič, zmanjšanje prihodkov gospodinjstev⁵³ se (v skladu s predpostavko) kaže v zmanjšanju vlog v bankah in v odlogu odplačevanja ali neplačevanju posojil.

Prenos prek posojil NFD. Pričakovani denarni prilivi iz posojilnih obveznosti NFD za leto 2020 (na podlagi bilančnih podatkov na dan 31. decembra 2019) znašajo 2.981 mio EUR. Ob upoštevanju v scenariju predvidenega zmanjšanja dodane vrednosti se predpostavlja, da bo po ustreznem scenariju 27 % in 49 % takih obveznosti odloženih dlje kot do decembra 2020. Odloženo odplačevanje posojil NFD bo tako znašalo 805 mio EUR po prvem in 1.461 mio EUR po drugem scenariju. Ocenjujemo, da bo (v odsotnosti ukrepa odloga odplačevanja) upad denarnega toka zaradi povečanja nedonosnih posojil v segmentu NFD znašal 119 mio EUR po prvem in 194 mio EUR po drugem scenariju.

Prenos prek vlog NFD. Po obravnavanih makroekonomskih scenarijih pričakovano zmanjšanje dodane vrednosti znaša približno 2.400 mio EUR po prvem in 6.400 mio EUR po drugem scenariju. Predpostavlja se, da bo razlika med zmanjšanjem dodane vrednosti in neodplačanim (zaradi nedonosnih posojil) ali odloženim zneskom posojil, ko se bodo podjetja spopadala z likvidnostnimi potrebami, črpana iz vlog NFD (zlasti iz vlog na vpogled). Ob tem se predvideva, da bo odliv iz bančnega sistema predstavljal samo tisti del, ki se bo uporabil za poplačilo uvoženih proizvodnih dobrin.⁵⁴ To pomeni, da bi se v odsotnosti odloga odplačevanja posojil vloge NFD predvidoma zmanjšale za 655 mio EUR oziroma 1.803 mio EUR po ustreznem scenariju. Ob odlogu odplačevanja posojil bi se vloge NFD po ustreznem scenariju zmanjšale za 458 mio EUR oziroma 1.417 mio EUR.

Prenos prek posojil in vlog gospodinjstev. Pričakovani denarni prilivi iz posojilnih obveznosti gospodinjstev za leto 2020 (na podlagi bilančnih podatkov na dan 31. decembra 2019) znašajo 1.242 mio EUR. Ocenjuje se, da bo (v odsotnosti ukrepa odloga odplačevanja) upad denarnega toka zaradi povečanja nedonosnih posojil v segmentu gospodinjstev znašal 25 mio EUR po prvem in 41 mio EUR po drugem scenariju. Ob odlogu odplačevanja posojil se predpostavlja, da znesek odloženega odplačevanja posojil gospodinjstev ustreza zmanjšanju njihovih prihodkov.

Po obravnavanih makroekonomskih scenarijih znaša ocenjeno zmanjšanje skupnega letnega zneska izplačanih plač (glede na predvideno zmanjšanje zaposlenosti v letu 2020) 350 mio EUR po prvem in 900 mio EUR po drugem scenariju. Vendar pa se zaradi upoštevanja shem socialne varnosti predpostavlja, da bo zmanjšanje prihodkov gospodinjstev dejansko obsegalo samo 30 % zgornjega zneska, kar je 105 mio EUR po prvem in 270 mio EUR po drugem scenariju. Predpostavlja se, da bo 50 % zgoraj navedenih zneskov črpanih iz vlog gospodinjstev (zlasti vlog na vpogled), preostalih 50 % pa se bo preneslo v posojila z odloženim odplačilom, če bo sprejet ukrep odloga odplačevanja posojil. Če ukrep odloga odplačevanja posojil ne bo sprejet, se bo razlika med predvidenim zmanjšanjem prihodkov gospodinjstev in neodplačanimi posojilnimi obveznostmi gospodinjstev (zaradi nedonosnih posojil) črpala iz vlog gospodinjstev. Poleg tega gre iz bančnega sistema samo tisti del sredstev, črpan iz vlog, ki se utemeljeno porabi za plačilo uvoženega potrošniškega blaga in storitev.⁵⁵ Ocenjeno zmanjšanje bančnih denarnih tokov v vseh zgoraj obravnavanih primerih je prikazano v naslednji tabeli.

⁵³ Zmanjšanje prihodkov gospodinjstev se lahko oceni ob predpostavki stalne povprečne plače iz leta 2019 in ob upoštevanju ocene o zmanjšanju zaposlenosti.

⁵⁴ Uvoženi proizvodni dejavniki predstavljajo približno 28,7 % proizvodnih dejavnikov.

⁵⁵ Uvoženo potrošniško blago in storitve predstavljajo približno 21,8 % vsega potrošniškega blaga in storitev.

Tabela P4.1: Simulirano zmanjšanje neto denarnih tokov bank leta 2020 po obravnavanih kanalih prenosa

		Posojila NFD(*): odloženo odplačevanje posojil ali nedonosna posojila (v mio EUR)	Dvig vlog NFD (v mio EUR)	Posojila gospodinjstvom(*): odloženo odplačevanje posojil ali nedonosna posojila (v mio EUR)	Dvig vlog gospodinjstev (v mio EUR)
Blažji scenarij	Brez odloga	119	655	25	27,5
	Odlog	805	458	52,5	11,5
Ostrejši scenarij	Brez odloga	194	1.803	41	50
	Odlog	1.461	1.417	135	29,4

* Ocenjujemo, da bo del posojil postal nedonosen, če ne bo sprejet ukrep odloga odplačevanja posojil.

Vir: Ocene Banke Slovenije.

PRILOGA 4: Model PD za podjetja

Poenostavljena analiza vključuje ocene za z izpostavljenostjo tehtano verjetnost neplačila (angl. *probability of default*, v nadaljevanju: PD) za segment slovenskih podjetij. Zaradi velike negotovosti v stresnih okoliščinah uporabimo 75. percentil porazdelitve ocen modela časovnih vrst BACE (angl. *bayesian averaging of classical estimates*). V luči testiranja šoka Covid-19 zaradi nerazpoložljivosti vseh spremenljivk, ki jih uporabljamo v modelu PD, uporabimo parametre iz stresnega scenarija stresnih testov od spodaj navzgor (EBA ST⁵⁶), hkrati pa spreminjamo glavno spremenljivko rasti BDP na podlagi treh scenarijev:

- scenarij 1, upad BDP 6 %;
- scenarij 2, upad BDP 16 %;
- scenarij 3, upad BDP 16 % ob uporabi konservativnejšega 90. percentila porazdelitve napovedi.

Opozoriti je treba, da scenariji ne vključujejo učinkov interventnih zakonov in moratorijev.

Scenarij 1: Stopnje (verjetnosti) neplačila bi se po tem scenariju povešale s trenutnega približno 1 % na približno 4 % v letu 2020 in dobrih 6 % v letu 2021. Napovedi z uporabo 90. percentila porazdelitve napovedi so podobne kot v primeru 75. percentila.

Scenarij 2: Stopnje (verjetnosti) neplačila bi se tako povešale s trenutnega približno 1 % na približno 7 % v letu 2020 in 9 % v letu 2021. Po tem najbolj stresnem scenariju zaradi večje negotovosti in povišanih korelacij ter nelinearnosti v stresnih časih izračunamo še ocene PD v primeru uporabe 90. percentila iz porazdelitve napovedi.

Scenarij 3: Ocene PD bi se v primeru uporabe 90. percentila povešale na približno 8 % v letu 2020 in 11 % v letu 2021.

Analiza temelji na zgodovinskih podatkih. Morebitna recesija Covid-19 ima lahko popolnoma drugačne transmissijske kanale, ostrino in dinamiko, ker je precej drugačna po nastanku. Za preteklo recesijo je veljalo, da je bila v obliki črke W, zato so se stopnje neplačila poveševale več let. V morebitni recesiji bodo lahko na udaru povsem druge gospodarske panoge, kot so bile v veliki finančni krizi, zato se bo PD lahko poveševal pri povsem drugih podjetjih, kot se je v pretekli gospodarski krizi. Struktura gospodarstva je danes precej drugačna, kapitalaska ustreznost bank je višja, velja tudi nov računovodski standard MSRP 9, ki bistveno spreminja dinamiko oblikovanja oslabitev.

---

⁵⁶ <https://eba.europa.eu/eba-launches-2020-eu-wide-stress-test-exercise>

PRILOGA 5: Simulacija povečanja deleža NPE ob porabi presežnega kapitala v bančnem sistemu

Ocenili smo, kakšen delež NPE v bančnem sistemu bi bil še vzdržen, če bi bančni sistem porabil ves presežni kapital izključno iz povečevanja deleža NPE. Presežni kapital za december 2019 znaša približno 2,1 mrd EUR ter je enak razliki med zneskom obstoječega kapitala in zneskom kapitala potrebnega za to, da bančni sistem ohrani količnik kapitalске ustreznosti v višini zahteve SREP ter porabi CCoB in P2G. V ta presežek vključimo še lanskoletni dobiček po davkih v višini dodatne 0,5 mrd EUR. Presežni kapital bo bankam v prihodnjih mesecih na voljo za kritje izgub iz različnih virov in sprememb zneskov tveganju prilagojene izpostavljenosti. V tej analizi predpostavimo, da je presežni kapital na voljo izključno za pokrivanje porasta NPE, brez upoštevanja drugih učinkov iz nekreditnih tveganj in stroškov oslabitev, ki bodo po MSRP 9 lahko materialne.

Simulacija NPE temelji na podatkih in rezultatih lanskimi internimi simulacij, ki upoštevajo izhodiščne podatke z dne 31. 12. 2018. Pri interpretaciji rezultatov je treba upoštevati, da se portfelj, na katerem so bile narejene simulacije, nanaša le na izpostavljenosti merjene po odplačni vrednosti, hkrati pa so izločene vloge pri centralnih bankah, vrednost zunajbilančnih izpostavljenosti pa je pomnožena s konverzijskimi faktorji. Vrednost izpostavljenosti, zajete v izračun oslabitev, je v tej simulaciji po začetnem stanju 31. 12. 2018 znašala približno 31,5 mrd EUR, vrednost razvrščenih terjatev je na ta datum znašala približno 37,5 mrd EUR in vrednost celotne izpostavljenosti približno 43,0 mrd EUR. Po definiciji izpostavljenosti, kot je uporabljena v javnih publikacijah, se je delež NPE s 4,0 % na 31. 12. 2018 do 31. 12. 2019 skoraj prepolovil na 2,2 %. Po definiciji portfelja v tej analizi je delež NPE na 31. 12. 2018 znašal 4,4 %. Zaradi navedenih razlik smo v analizi pri preračunu deleža NPE iz definicije, uporabljene v analizi, po datumu na 31. 12. 2018 pri definiciji izpostavljenosti po datumu 31. 12. 2019 uporabili določene predpostavke in poenostavitve⁵⁷.

Rezultatov analize zaradi omejitev in poenostavitvev, kot so opisane v tej prilogi, ne smemo interpretirati kot napovedi ali točnih učinkov. Za celovito analizo ob upoštevanju stroškov oslabitev bi bilo treba izpeljati zelo kompleksno analizo, ki ob izdelavi te analize še ni bila mogoča zaradi nerazpoložljivosti makroekonomskih scenarijev za več kot eno leto in zaradi časovnih omejitev. Kljub temu nam lahko analiza pomaga pri razumevanju transmisijskih kanalov kreditnega tveganja in kot senzitivnostna analiza.

V analizi smo torej predpostavili, da se oslabitve ne povečajo iz izpostavljenosti do donosnih komitentov, ter ocenili povečanje deleža NPE, če bi banke ves presežni kapital in dobičke namenile izključno prehodu donosnih med nedonosne izpostavljenosti. Ta ocena je torej nekakšen »reverse stresni test« in ne napoved na podlagi predvidenih scenarijev. Ocenjujemo, da bi bančni sistem lahko absorbiral nekje od 13- do 18-odstotni delež NPE na ravni celotnega portfelja (oz. od 14 % do 19 % na portfelju razvrščenih terjatev). Ocena je podana v razponu glede na konservativnost, ki jo uporabimo pri oceni parametra stopnje izgube (angl. *loss given default*, v nadaljevanju: LGD)⁵⁸.

⁵⁷ Predpostavimo, da se celoten priliv novih neplačnikov zgodi samo na analiziranem portfelju, na preostalem delu portfelja, tj. LDP (portfelji *low default*), pa optimistično predpostavimo, da ne bo novih neplačnikov. Čeprav pri LDP ni mogoče pričakovati takega povečanja neplačnikov in oslabitev kot v analiziranem portfelju, lahko vseeno pričakujemo poslabšanje portfelja tudi v teh preostalih segmentih. Nato predpostavimo, da bi se isti pritek novih neplačnikov, kot se zgodi na podlagi analize, ki temelji na lanskoletnih podatkih in senzitivnostih, zgodil tudi na strukturi portfelja in na podatkih z dne 31. 12. 2019.

⁵⁸ Ocena parametra LGD je zelo otežena zaradi nerazpoložljivosti podatkov. Ocena LGD je narejena na podlagi Smernic Banke Slovenije za izračun stopnje neplačila in stopnje izgube. Zaradi nerazpoložljivosti podatkov, nerazpoložljivosti stresnega scenarija za prevrednotenje vrednosti zavarovanj in velike negotovosti podamo tudi konservativnejšo oceno LGD na podlagi tehtanja med oceno, narejeno na podlagi smernic, in stopnjami pokritja nedonosnih izpostavljenosti. Za nedonosne izpostavljenosti lahko LGD ocenimo iz stopnje pokritja nedonosnih izpostavljenosti z oslabitvami. Te stopnje pokritja so praviloma višje, saj se LGD viša s časom, ki mine od dogodka neplačila in zaradi delnih poplačil, ki zvišujejo LGD preostalemu delu neodplačane izpostavljenosti.

Tabela P5.1: Simulacija NPE, po kateri bančni sistem porabi presežke kapitala in dobiček brez upoštevanja drugih učinkov

Definicija portfelja	LGD_cons		LGD	
	RT	IZP	RT	IZP
Delež NPE	14 %	13 %	19 %	18 %

Opombe: Vrednost parametra LGD je ocenjena na podlagi Smernic Banke Slovenije za izračun stopnje neplačila in stopnje izgube. V primeru konservativnejše ocene LGD je prejšnja vrednost LGD tehtana s konservativnejšo oceno LGD na podlagi stopnje pokritij nedonosnih izpostavljenosti, pri čemer je višja utež dodeljena konservativnejši oceni. Ocene izhajajo iz podatkov z dne 31. 12. 2018. Ocene temeljijo samo na vzdržnem povečanju NPE ob porabi presežnega kapitala in ne upoštevajo učinkov iz drugih tveganj, niti stroškov oslabitev, ki lahko pomembno vplivajo, predvsem v prvih letih.

Vir: Ocene Banke Slovenije.

Zgornja ocena vzdržnega porasta NPE velja samo, če ne upoštevamo stroškov oslabitev pri donosnih izpostavljenostih. Predvideno poslabševanje ekonomskih razmer se bo po MSRP 9 odrazilo tako v povečanju oslabitev pri donosnih izpostavljenostih kot iz prehodov donosnih med nedonosne izpostavljenosti. Ob nenadnem bistvenem poslabšanju ekonomskih napovedi lahko ob ponovni kalibraciji parametrov kreditnega tveganja pride do nenadnih bistvenih povečanj oslabitev in rezervacij za kreditno tveganje. Te oslabitve in rezervacije bodo izhajale iz: (a) ponovne ocene kreditnih parametrov z vključevanjem najnovejših makroekonomskih napovedi in (b) prehoda finančnih sredstev iz skupine 1, kjer se oblikujejo enoletne pričakovane izgube iz kreditnega tveganja, v skupino 2, kjer se oblikujejo vseživljenjske pričakovane izgube iz kreditnega tveganja. Zaradi metodologije MSRP 9 se donosne izpostavljenosti močno slabijo v primeru nenadno poslabšanih makroekonomskih napovedi (angl. *frontloading*).

Ker lahko stroški oslabitev na donosnih izpostavljenostih v prvih letih močno zmanjšajo razpoložljivi presežni kapital za porast NPE in s tem sposobnost bank za absorbiranje NPE, želimo opozoriti, da bi bile zgornje številke precej bolj neugodne predvsem v krajšem časovnem obdobju, na primer v prvem ali drugem letu. Največ popravkov vrednosti na donosnih izpostavljenostih po MSRP 9 se pričakuje v prvih letih zaradi nenadnega in bistvenega poslabšanja makroekonomskih napovedi. Višina potrebnih stroškov oslabitev je zelo odvisna od ostrine in dinamike razvoja makroekonomskih parametrov. Dodatni materialni negativni učinki bi torej lahko prihajali tudi iz drugih nekreditnih tveganj in iz stroškov oslabitev za donosne izpostavljenosti, ki jih v tej analizi ne upoštevamo. Zaradi navedenega je lahko možnost absorpcije NPE precej nižja predvsem v prvih letih, ko se pričakujejo najvišji stroški oslabitev za donosne izpostavljenosti.

Treba je opozoriti, da so izračuni narejeni na ravni bančnega sistema. Posamezne banke z nižjo kapitalsko ustreznostjo in bolj tveganimi portfelji verjetno takih povišanj NPE ne bi prenesle.

PRILOGA 6: Dodatne predpostavke za izračun stroškov oslabitev in rezervacij

Omejitve, ki se nanašajo na poenostavljen izračun stroškov oslabitev v poglavju 2.2 in ki niso bile opredeljene že v omenjenem poglavju ali jih želimo še podrobneje opredeliti, so naslednje:

1. Prvi kanal negotovosti ocen izhaja iz zgodovinskih serij in uporabe lanskoletnih simulacij, ki najverjetneje ne odražajo morebitne eskalacije trenutnih razmer. Situacija glede učinka koronavirusa je še vedno zelo negotova. Dinamika in ostrina realiziranih učinkov bosta lahko bistveno drugačni kot velja za uporabljeni scenarij. Trenutne zgodovinske serije, na podlagi katerih pripravljamo določene ocene, vsebujejo informacijo o veliki finančni krizi, ki je bila glede na izvor popolnoma drugačna. V morebitni recesiji bodo lahko na udaru povsem druge gospodarske panoge, zato bodo transmisijski kanali drugačni. Struktura gospodarstva je danes precej drugačna, kapitalaska ustreznost bank je višja, velja nov računovodski standard MSRP 9, ki bistveno spreminja dinamiko oblikovanja oslabitev.

2. Drugi kanal negotovosti izhaja iz razpoložljivosti podatkov. Poenostavitve v lanskoletnih simulacijah so bile potrebne pri ocenah parametrov LGD za vse segmente, parametra PD za segment gospodinjestev in za parametre kreditnega tveganja po MSRP 9, ki velja od 1. 1. 2018, zato nimamo razpoložljivih podatkov za daljše časovno obdobje. Pri oceni LGD temeljimo na smernicah Banke Slovenije za izračun stopnje neplačila in stopnje izgube. Ocene bank so lahko bolj ali manj konservativne.

3. Tretji vidik negotovosti izhaja iz kompleksnosti in fleksibilnosti MSRP 9. Velika negotovost izhaja iz načina določanja scenarijev in njihove uporabe pri tehtanju ECL ter iz naslova prehodov izpostavljenosti iz skupine 1 v skupino 2, kjer sta bankam dovoljeni precejšnja fleksibilnost in heterogenost.

4. V analizi niso upoštevani učinki interventnih zakonov, smernice EBA in napotkov ECB, po katerih bo neugoden učinek manjši. Obstaja veliko tveganje, da bodo ti ukrepi imeli močan učinek le v prvem letu, sledilo pa bi ohlajanje v drugem letu.

5. Ocena izhaja iz prilagojenih lanskoletnih internih ocen stroškov oslabitev portfelja, merjenega po odplačni vrednosti na nove makroekonomske scenarije. Portfelj, merjen po pošteni vrednosti skozi drugi vseobsegajoči donos, v katerem bo prav tako prihajalo do stroškov oslabitev, v analizi ni zajet. Večji del stroškov oslabitev tipično izhaja iz portfelja, merjenega po odplačni vrednosti.

6. Prilagoditev v tej analizi zaradi časovnih omejitev zelo poenostavljeno temelji na primerjavi ocen PD za podjetja iz Priloge 4 (z upoštevanjem scenarijev) in ocen PD, uporabljenih v lanskoletnih analizah na podlagi takrat testiranih scenarijev. Na podlagi primerjave je narejen linearni premik stroškov oslabitev, ki nastanejo na donosnih izpostavljenostih in iz pritokov donosnih med nedonosne izpostavljenosti. S tem so premiki iz skupine 1 v skupino 2 le delno upoštevani relativno glede na rezultate in predpostavke lanske simulacije. Treba je opozoriti, da so lahko v ostrejših gospodarskih razmerah nelinearnosti še višje, prehodi iz skupine 1 v skupino 2 pa intenzivnejši, zato obstaja tveganje, da bodo realizacije stroškov oslabitev še bolj neugodne.